

VJERUJEŠ LI OVO?

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA U MOLITVENOJ
OSMINI I TIJEKOM CIJELE 2025. GODINE

325.-2025.

1700. obljetnica Prvog nicejskog sabora

EKUMENA
Svezak 58

Slika na naslovnici: »Sabor svetih otaca« s kršćanskim vjerovanjem (simbolom vjere) na grčkom jeziku

Preveo i uredio: Jure Zečević, OCD

Prijelom i design naslovnice i teksta: Jure Zečević, OCD

Nakladnik: Kršćanska sadašnjost d.o.o, Zagreb,
Marulićev trg 14

Tisak: Grafocentar, d.o.o., Sesvete, Sopnička 58

Naklada: 1.700

Tiskano u prosincu 2024.

ISBN 978-953-11-1950-4

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001252948.

DIKASTERIJ ZA PROMICANJE JEDINSTVA KRŠĆANA
POVJERENSTVO »VJERA I USTROJSTVO«
EKUMENSKOG VIJEĆA CRKAVA

VJERUJEŠ LI OVO?

(Iv 11, 17-27)

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA U MOLITVENOJ
OSMINI I TIJEKOM CIJELE 2025. GODINE

Uredio:
JURE ZEČEVIĆ, OCD

KRŠĆANSKA SADAŠNJOST
Zagreb, 2024.

SADRŽAJ

Nicejsko vjerovanje (325. po Kristu)	6
Glavni biblijski tekst <i>Molitvene osmine za jedinstvo kršćana 2025.</i>	9
Nicejsko vjerovanje i pitanje: Tko je Isus Krist?	11
Organizatorima <i>Molitvene osmine za jedinstvo kršćana</i>	19
Uvod u temu <i>Molitvene osmine za 2025. godinu</i>	23
Priprema materijala za <i>Molitvenu osminu 2025.</i>	31
Ekumensko slavlje Božje riječi	33
Biblijska razmatranja i molitve za <i>Osam dana</i>	53

Dodatci

1. Predstavljanje zajednice samostana Bose	88
2. Pregled biblijskih tema <i>Molitvene osmine</i>	92
3. Ključni datumi iz povijesti svjetske <i>Molitvene osmine za jedinstvo kršćana</i>	99
4. Značajniji datumi iz naše ekumenske i međureligijsko-dijaloške baštine	103

Sveti saborski oci s tekstom vjerovanja na grčkom jeziku koje svjedoči vjeru da je Krist »istobitan Ocu« – «ὁμοούσιον τῷ Πατρί». (Ikona nepoznatog autora)

Το Σύμβολον της Νίκαιας (325 μ.Χ.):

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεόν
Πατέρα παντοκράτορα,
ποιητὴν πάντων ὀρατῶν τε καὶ ἀοράτων.

Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν
τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ,
γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς μονογενῆ,
τοῦτ' ἔστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς,
Θεὸν ἐκ Θεοῦ, Φῶς ἐκ Φωτός,
Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ,
γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα,
ὁμοούσιον τῷ Πατρί·
δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο,
τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·
τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους
καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα, ἐνανθρωπήσαντα,
παθόντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς,
ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.

Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

*Τοὺς δὲ λέγοντας· Ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, καὶ Πρὶν
γεννηθῆναι οὐκ ἦν, καὶ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, ἢ
ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ
κτιστόν, ἢ τρεπτόν ἢ ἀλλοιωτόν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ,
τούτους ἀναθεματίζει ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ
ἐκκλησία.*

Nicejsko vjerovanje (325. poslije Krista)

Vjerujemo u jednoga Boga,
Oca svemogućega,
stvoritelja svega vidljivoga i nevidljivoga.

I u jednoga Gospodina Isusa Krista,
Sina Božjega,
jedinorođenoga od Oca,
to jest od biti Očeve,
Boga od Boga,
Svjetlo od Svjetla,
pravoga Boga od pravoga Boga,
rođena, ne stvorena,
istobitna Ocu,
po kome je sve postalo, na nebu i na zemlji;
koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja
sišao i utjelovio se, postao čovjek,
trpio, i uskrsnuo treći dan,
uzašao na nebesa
i dolazi suditi žive i mrtve.

I u Duha Svetoga.

A one koji govore: 'Bilo je kada ga nije bilo,' i: 'Prije nego što je bio rođen nije postojao,' i da je nastao iz ničega, ili da je od drugačije biti ili supstancije, ili da je stvoren, ili da se može promijeniti ili preobraziti, takve anatematizira Katolička i apostolska Crkva.

Uskrišenje Lazarevo, tempera i zlato na drvu, 1310.-
1311., autor: Duccio di Buoninsegna, Kimbell Art
Museum, Fort Worth, Texas, SAD

GLAVNI BIBLIJSKI TEKST MOLITVENE OSMINE 2025.

Vjeruješ li ovo?

(Iv 11, 17 – 27)

Čitač: Gospodin s vama

Svi: I s duhom tvojim.

Čitač: Čitanje svetog evanđelja po Luki.

Svi: Slava tebi, Gospodine.

Čitač: /U ono vrijeme/ Kad je dakle Isus stigao, nađe da je onaj već četiri dana u grobu. Betanija bijaše blizu Jeruzalema otprilike petnaest stadija. A mnogo Židova bijaše došlo tješiti Martu i Mariju zbog brata njihova. Kad Marta doču da Isus dolazi, pođe mu u susret dok je Marija ostala u kući. Marta reče Isusu: »Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro. Ali i sada znam: što god zaišteš od Boga, dat će ti.« Kaza ioi Isus: »Uskrsnut će brat tvoj!« A Marta mu odgovori: »Znam da će uskrsnuti o uskrsnuću, u posljednij dan.« Reče ioi Isus: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada. Vieruieš li ovo?« Odgovori mu: »Da, Gospodine! Ja vieru-
iem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!«

Čitač: Riječ Gospodnja.

Svi: Slava tebi, Kriste.

Nicejsko vjerovanje i pitanje: Tko je Isus Krist?

Nicejski sabor 325. godine

Ove 2025. godine kršćani obilježavaju veliki jubilej: 1700. obljetnicu Prvoga nicejskog sabora koji je održan od 20. svibnja do 25. srpnja 325. godine.

Zbog doktrinarnih sporova, prvenstveno zbog nauka aleksandrijskog župnika Arija da Isus Krist nije jednak Ocu po božanskoj naravi (ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ – istobitan Ocu), zbog rasprava oko datuma slavljenja Uskrsa, zbog ujednačenja disciplinske prakse naspram onih koji su bili otpali od vjere a tražili su povratak u Crkvu, zbog utvrđivanja biskupskih jurisdikcija, organizacijsko-pravnog uređenja Crkve, ali i zbog političkog jedinstva u Carstvu, rimski car Konstantin Veliki pozvao je na Sabor oko 1000 biskupa iz istočnog dijela carstva i oko 800 biskupa iz zapadnoga dijela carstva, no mnogi se, iz raznoraznih razloga (starost, bolest, opasnosti puta, logistika i ekonomski trošak putovanja itd.), nisu mogli odazvati. Navodi se da ih je na Saboru bilo od 250 do 320, a kao najčešći u crkvenoj predaji navodi se broj od 318 sudionika. Dvomjesečno zasjedanje neizbrisivo će se utkati u nauk i povijest Crkve.

Nicejski sabor i božanska narav Isusa Krista

Od svih plodova Nicejskog sabora svakako je najvažniji i najdalekosežniji plod za kršćanstvo svakako je usvajanje Nicejskog vjerovanja (Nicejskog simbola vjere), koje je polazište vjere svih kršćana. Ono, naime, daje sveltremeni odgovor na sveltremeno pitanje: tko je Isus Krist? Evo toga nemjerljivo važnog odgovora u sažetom i jasno artikuliranom obliku: »Vjerujemo u jednoga Boga, Oca Svemogućega, (...) i u jednoga Gospodina Isusa Krista, Sina Božjega, jedinorođenoga od Oca, to jest od biti Očeve, Boga od Boga, Svjetlo od Svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga, (...) istobitna Ocu, (...) i u Duha Svetoga. (...)«.

Odgovor saborskih otaca nije mogao biti drugačiji jer je samo takav odgovor bio u skladu s naukom apostola i evanđelja. To je, primjerice, isti odgovor koji na Isusovo pitanje: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« daje Šimun Petar u krajevima Cezareje Filipove: »Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga.« (*usp. Mt 16, 13-16*).

To je isti odgovor koji nam daje apostol Ivan već u prvom poglavlju svoga evanđelja: »U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga. Sve

postade po njoj i bez nje ne postade ništa (...) I Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu – slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca – pun milosti i istine. (*Iv 1, 1-3. 14*)

To je isti odgovor koji ispovijeda apostol Toma, nakon što je susreo uskrslog Isusa: »Gospodin moj i Bog moj!« (*Iv 20, 28*)

To je isti odgovor, ista vjera, koju o Bogu tjelesno utjelovljenome u Isusu Kristu svjedoči i apostol Pavao: »... u njemu tjelesno prebiva sva punina božanstva.« (*Kol 2, 9*)

To je isti odgovor koji i sam Isus daje o sebi: »Ja i Otac jedno smo.« (*Iv 10, 30*). Ili kada Filipu kaže: »Tko je vidio mene, vidio je i Oca.« (*Iv 14, 9*) i odmah potom poziva na upravo tu i takvu vjeru božanske istobitnosti Njega i Oca: »Vjerujte mi: ja sam u Ocu i Otac u meni.« (*Iv 14, 11*).

Može se posegnuti za još mnogo takvih mjesta u Novom zavjetu, koja neposredno i nedvojbeno govore o Isusovoj ne samo ljudskoj nego i božanskoj naravi. Vjera posvjedočena u evanđeljima i drugim novozavjetnim spisima Nicejskom vjerovanju jest dakle neupitno apostolska jednako kao što je i sama Crkva apostolska.

Nicejski sabor i (ne)mogućnost čovjekova spasenja

Razlog zašto su nicejski saborski oci u vjerovanju ispovjedili vjeru u Kristovu božansku narav i Njegovu istobitnost Ocu temelji se na soteriološki logičnoj interpretaciji objavljenoga Otajstva i dosljednoj zdravorazumskoj metodologiji razmišljanja.

Sveti Pavao u poslanici Galaćanima piše: »A kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo.« (*Gal 4, 4-5*)

Misaoni soteriološki koncept kršćanskog otajstva spasenja koji – na temelju objave u Svetom pismu Staroga i Novoga zavjeta – svjedoče nicejski saborski oci identičan je tome konceptu sv. Pavla.

Kad je došla »punina vremena« vječni (svevremeni) Bog, Otac, u božanskoj osobi svoga Sina, postao je Emanuel, S-nama-Bog, utjelovio se po Duhu Svetom i rodio u Isusu Kristu, podložio se Zakonu, istom Zakonu kojemu su podložni svi ljudi, Zakonu vremennog zemaljskog života i smrti... Toga, od žene rođenoga, Isusa Krista, kršćani – zajedno sa sv. Pavlom i sa Nicejskim saborom – prepoznaju

kao »Sina Božjega, (...), Boga od Boga, (...) pravoga Boga od pravoga Boga... istobitna Ocu, (...) koji je radi nas ljudi i radi našeg spasenja sišao, i utjelovio se, i postao čovjekom...«. Upravo ta vjera jest izvorište i temelj vjerničkog slavljenja »Božića«, to jest: slavljenja Maloga, tek rođenoga, Boga, Boga koji se utjelovio kao dijete, »Sina Božjega«, »pravoga Boga od pravoga Boga«...

I dok u većini drugih svjetskih jezika naziv svetkovine Božića ne implicira značenje »Mali Bog« (npr. u engleskom jeziku naziv za Božić *Christmas* dolazi od *Kristova misa*, u njemačkom jeziku naziv za Božić *Weihnachten* znači *Sveta noć*, a u francuskom *Noël*, u španjolskom *Navidad* i u talijanskom *Natale* znače *Rođenje*), hrvatski naziv »Božić«, deminutiv (umanjenica) od riječi »Bog«, neposredno izražava sveto-pisamski i nicejski teološki vid utjelovljenja Boga kao djeteta.

Uistinu, jedino Isus Krist, koji nema samo smrtnu (»Zakonu podložnu«) ljudsku narav, nego je i »pravi Bog od pravoga Boga«, onaj koji je »istobitan Ocu«, jedino On može imati Božju svemoć i snagu spasiti čovjeka iz vremenitih trpljenja i smrti te ga uvesti u puninu vječnoga spasenja, u zajedništvo s Ocem, Sinom i Duhom Svetim. Samo Isus Krist, jasno je saborskim

ocima u Niceji, koji je »istobitan Ocu«, koji je »pravi Bog od pravoga Boga« može utemeljeno obećati: »Neka se ne uznemiruje srce vaše! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte! U domu Oca mojega ima mnogo stanova. Da nema, zar bih vam rekao: 'Idem pripraviti vam mjesto'?« (Iv 14, 1-2)

Zato nas, kršćanska braćo 21. stoljeća, danas jednako kao i kršćane 4. stoljeća, Niceja poziva da naša vjera ne ostane samo na tradicijskoj, folklornoj ili potrošačko-komercijalnoj razini. Sve to možda i može biti prisutno kao neka izvanjska manifestacija vjere, ako bi bilo u određenoj primjerenom mjeri i kao nešto drugotno i popratno, to jest ako ne bi vodilo k previđanju glavnog, izvornog i bitnog sadržaja otajstva vjere: našu radost uslijed svijesti i iskustva da smo otkupljeni i spašeni po utjelovljenome i uskrsnome Isusu Kristu, »istobitnome Ocu«, S-nama-Bogu.

Za biblijsku temu svjetske Molitvene Osmine za jedinstvo kršćana u 2025. godini izabran je tekst iz Ivanova evanđelja koji opisuje uskrišenje Lazarovo (Iv 11, 17-27). Poveznica tog teksta s Nicejskim vjerovanjem jest što u tom tekstu evanđelja sam Isus Krist objavljuje i Lazarovim uskrišenjem potvrđuje svoju božansku narav: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u

mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada.« (Iv 11, 25-26) Svaki čovjek ima slobodu odrediti se prema tim Isusovim riječima, vjerovati im ili ne vjerovati. Stoga Isus pita Lazarovu sestru Martu: »Vjeruješ li ovo?« (Iv 11, 26). Isto se pitanje nalazi pred svakim od nas. Marta je mogla odgovoriti »Ne vjerujem!« I mi možemo odgovoriti »Ne vjerujem!« No Marta je odgovorila sljedećim riječima: »Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!« (Iv 11, 27) Potom se očituje Isusova božanska narav i Lazar doista biva uskrišen. Izborom teme za ovogodišnju osminu prireditelji i nas suočavaju s Isusovim pitanjem Marti: »Vjeruješ li ovo?«

Kršćanin, ukoliko to uistinu jest, odgovoriti će zajedno s Martom: »Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!« (Iv 11, 27) i s Nicejskim vjerovanjem: »Vjerujemo (...) u jednoga Gospodina Isusa Krista, Sina Božjega (...), pravoga Boga od pravoga Boga, (...) istobitna Ocu (...)«. Na taj način svima nama, Lazarima, božanskom naravi Isusa Krista, otvara se mogućnost da iz smrti budemo spašeni u život? »Vjeruješ li ovo?« (Iv 11, 26).

Jure Zečević, OCD

ORGANIZATORIMA MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Nastojanje oko jedinstva: tijekom cijele godine

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana, u sjevernoj se Zemljinoj hemisferi tradicionalno slavi od 18. do 25. siječnja.

Te je datume još 1908. godine predložio o. Paul Wattson¹ kako bi obuhvatio razdoblje između blagdana *Katedre svetoga Petra* (nakon liturgijske reforme u Katoličkoj Crkvi slavi se 22. veljače) i blagdana *Obraćanja svetoga Pavla*. Ta dva datuma stoga imaju i svoja simbolična značenja. Prvi datum naznačuje *cilj* molitve: svo kršćanstvo u zajedništvu s apostolskim prvakom sv. Petrom, a drugi datum ukazuje na

¹ Sluga Božji o. Paul Wattson (SA) rođen je 16. siječnja 1863. u Millingtonu (Maryland u Americi). Za svećenika Episkopalne Crkve zaređen je 1886. Potaknut franjevačkim idealima, zajedno sa episkopalnom sestrom Luranom White, on 1898. u Graymooru kraj Newyorka utemeljuje Društvo pomirenja (*SA - Society of the Atonement*), zasnovano na redovničkim zavjetima siromaštva, poslušnosti i čistoće. Glavna svrha, karizma i poslanje Društva je promicanje kršćanskog jedinstva. Preminuo je 8. veljače 1940. U Katoličkoj Crkvi je 22. rujna 2015. pokrenut proces za njegovu beatifikaciju i kanonizaciju (*fusnota: Jure Zečević*).

način ili *metodu* kojom je jedino moguće postići taj cilj: temeljito obraćenje Kristu, svakog kršćanina, u svim kršćanskim zajednicama, obraćenjem kakvo je npr. bilo ono sv. Pavla kod Damaska.

Na južnoj hemisferi, gdje je siječanj blagdansko vrijeme, Crkve često Molitvenu osminu prakticiraju u koje drugo doba godine, najčešće oko blagdana *Duhova* (kako je to još 1926. preporučio pokret *Vjera i ustrojstvo*). I blagdan *Duhova* je također znakovit i bogat simbolikom, budući da je Duh Sveti Onaj po kojem se ostvaruje i vrši svako istinsko i Bogu sukladno jedinstvo. Stoga je predduhovsko i poslijeduhovsko vrijeme također primjereno i za provođenje Osmine, ali i za ponovne molitve za jedinstvo onih koji su Osminu već slavili u siječanjskom terminu.

Materijali sadržani u ovim molitvenim priručnicima, nisu dakle ograničeni samo na jedan tjedan u godini, bilo to u siječnju, bilo oko *Duhova*. Neka svaka sredina bude fleksibilna i prilagodljiva ne samo glede tih dvaju preporučenih termina Osmine, nego i glede uporabe ovih molitvenih materijala u bilo koje drugo doba godine. Ovdje ponuđeni materijal neka bude shvaćen kao mogućnost da ga se koristi tijekom cijele godine, uvijek iznova pronalazeći

prigode, da se zajednički moli za takvo i toliko jedinstvo kršćana, kakvo je Krist htio i za koje je molio.

Prilagodba teksta

Materijal koji se može naći u ovoj knjižici ponuđen je uz očekivanje da će, gdje je god moguće, biti prilagođen za uporabu na mjesnoj razini. Pritom valja voditi računa o lokalnim i naslijeđenim liturgijskim praksama i o ukupnom društvenom i kulturnom kontekstu lokalne sredine. Takve adaptacije, po naravi stvari, trebaju biti rezultat ekumenske suradnje i usuglašavanja lokalnih kršćanskih zajednica koje su pozvane svjedočiti jedinstvo i zajedništvo na svojoj lokalnoj razini.

U nekim sredinama već postoje ekumenske strukture koje su u mogućnosti zajednički prilagoditi materijal, a ondje gdje još ne postoje, nadamo se da bi i ova potreba za prilagodbama mogla biti poticaj za stvaranje takvih struktura.

Kako koristiti materijale za molitvenu osminu?

- Za Crkve i kršćanske zajednice koje Molitvenu osminu slave i jednim zajedničkim molitvenim slavljem među materijalima je na

raspolaganju i model *zajedničkog ekumenskog molitvenog slavlja* Riječi Božje.

- Crkve i kršćanske zajednice, nadalje, mogu dijelove materijala, primjerice molitvene tekstove koji se nalaze u *zajedničkom ekumenskom molitvenom slavlju*, u *Osam dana* ili pak među *dopunskim molitvama* i *pjesmama*, uvrstiti, na prikladnim mjestima, i u vlastita liturgijska slavlja, poštujući pritom liturgijsku disciplinu i propise svoje Crkve.

- Zajednice koje Molitvenu osminu obilježavaju bogoslužjima tijekom svih dana Osmine, da bi se izbjeglo ponavljanje istih tekstova, mogu se poslužiti materijalima priređenim za svaki pojedini dan, u dijelu pod naslovom *Osam dana*.

- Oni koji žele organizirati *biblijska proučavanja* na teme Molitvene osmine, mogu kao polazište uzeti biblijske tekstove i razmatranja uz *Osam dana*. Komentar uz svaki dan može dovesti do oblikovanja završne molitve vjernika.

- Za one pak koji žele moliti samostalno i privatno, materijal može poslužiti usmjeravanju njihovih molitvenih nakana. Premda mole samostalno, bit će svjesni da su povezani u zajedništvo sa svima koji diljem svijeta mole za veće vidljivo jedinstvo Crkve Kristove.

UVOD U TEMU MOLITVENE OSMINE ZA 2025. GODINU

»Vjeruješ li ovo?«

(Ivan 11, 26)

Za ovu 2025. godinu molitve i razmatranja za Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana pripremili su braća i sestre samostanske zajednice Bose u sjevernoj Italiji. Ove godine obilježava se 1700. obljetnica prvog kršćanskog ekumenskog sabora, održanog u Niceji, u blizini Carigrada, 325. godine. Ova godišnjica pruža jedinstvenu priliku za razmišljanje i slavlje zajedničke vjere kršćana, kako je izražena u Vjerovanju posvjedočenom na ovom Saboru, vere koja ostaje živa i plodna i u naše dane. Molitvena osmina za jedinstvo kršćana 2025. nudi poziv da crpimo iz te zajedničke baštine i dublje uđemo u vjeru koja ujedinjuje sve kršćane.

Nicejski sabor

Nicejskom saboru koji je sazvaio car Konstantin, prisustvovalo je, prema predaji 318 otaca, većinom s Istoka. Crkva, tek izašavši iz skrovišta i progonstva, počela je doživljavati

koliko je teško dijeliti istu vjeru s onima koji dolaze iz različitih kulturnih i političkih konteksta tadašnjeg vremena. Razmatranje sadržaja vjere i usuglašavanje teksta Vjerovanja željelo je definirati bitne zajedničke temelje vjere na kojima će se graditi lokalne zajednice koje su se uzajamno prepoznale kao sestrinske crkve, svaka poštujući različitost druge.

Među kršćanima je prethodnih desetljeća dolazilo do nesuglasica, koje su se ponekad izrodile i u ozbiljne sukobe. Ti su se sporovi vodili o različitim stvarima kao što su: Kristova narav u odnosu na Oca; pitanje jedinstvenog datuma slavljenja Uskrsa i njegovog odnosa naspram židovske Pashe; protivljenje teološkim mišljenjima koja se smatralo heretičkim; pitanje kako ponovno integrirati vjernike koji su bili napustili vjeru tijekom progona prethodnih godina.

Odobreni tekst Vjerovanja koristio je prvo lice množine: »Vjerujemo...«. Taj oblik ističe izraz zajedničke pripadnosti. Vjerovanje je podijeljeno u tri dijela, posvećena trima osobama Trojstva, i nakon toga slijedi zaključak koji osuđuje tvrdnje koje su prepoznate kao heretične. Tekst ovog Vjerovanja revidiran je i proširen na Koncilu u Carigradu 381. godine, i

u njemu su osude uklonjene. Taj oblik ispovijesti vjere kršćanske Crkve danas priznaju kao Nicejsko-carigradsko Vjerovanje, koje se katkada pojednostavljeno naziva Nicejsko vjerovanje.

Od 325. do 2025. godine

Iako je Nicejski sabor odredio kako bi se trebao izračunavati datum Uskrsa, od 325. do 2025. godine naknadne razlike u tumačenju i u kalendarima dovele su do toga da se blagdan često slavio na različite datume na Istoku i Zapadu. Iako još uvijek čekamo dan kada ćemo opet imati zajedničku proslavu Uskrsa svake godine, sretnom slučajnošću, u ovoj obljetničkoj godini 2025., taj će veliki blagdan Istočna i Zapadna Crkva slaviti istog datuma.

Otajstvo spasonosne Kristove pobjede nad smrću svi će kršćani slaviti na uskrсну nedjelju 20. travnja 2025. Sam sadržaj vjere, dakako, nije se promijenio tijekom sedamnaest stoljeća. Molitvena osmina za jedinstvo kršćana prilika je za kršćane da iznova istraže tu živu baštinu i iznova je prisvoje na načine koji su u skladu sa suvremenim kulturama. One su danas čak i raznolikije nego li u kršćanskom svijetu u vrijeme Nicejskog sabora. Živjeti

zajedno apostolsku vjeru danas ne podrazumijeva ponovno otvaranje ondašnjih teoloških prijepora koji su se nastavili kroz stoljeća, nego duboko molitveno ponovno iščitavanje sveto-pisamskih temelja i crkvenih iskustva koja su dovela do tog Sabora i njegovih odluka.

O Glavnom biblijskom tekstu za Molitvenu osminu

Imajući to na umu, odabran je glavni biblijski tekst – Ivan 11, 17-27. Tema Osmine, »Vjeruješ li ovo?« (r. 26), uzeta je iz dijaloga između Isusa i Marte kada je Isus posjetio dom Marte i Marije u Betaniji nakon smrti njihova brata Lazara, kako to opisuje evanđelist Ivan.

Na početku poglavlja, Evanđelje kaže da je Isus volio Martu, Mariju i Lazara (r. 5), ali kada je obaviješten da je Lazar teško bolestan, Isus je izjavio da njegova bolest »nije na smrt« nego »da se po njoj proslavi Sin Božji« (r. 4), te je ostao ondje gdje se nalazio još dva dana. Kad je Isus napokon stigao u Betaniju, unatoč tome što je bio upozoren na rizik da bude tamo kamenovan (r. 8), Lazar je bio »već četiri dana u grobu« (r. 17). Martine riječi upućene Isusu izražavaju njezino razočaranje njegovim zakašnjelim dolaskom, možda sadržavajući i notu prigovora: »Gospodine, da si bio ovdje,

brat moj ne bi umro« (r. 21). Međutim, nakon tih riječi odmah slijedi ispovijest povjerenja u Isusovu spasenjsku moć: »Ali i sada ja znam: što god zaišteš od Boga, dat će ti« (r. 22). Kad je Isus uvjerava da će joj brat ponovno uskrsnuti (r. 23), ona odgovara potvrđujući svoje vjersko uvjerenje: »Znam da će uskrsnuti o uskrsnuću, u posljednji dan« (r. 24). Isus je tada vodi korak dalje, objavljujući svoju vlast nad životom i smrću i otkrivajući svoj identitet kao Mesije. »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada« (r. 25-26). Nakon ove zapanjujuće izjave, Isus izaziva Martu s vrlo izravnim i duboko osobnim pitanjem: »Vjeruješ li ovo?« (r. 26.).

Poput Marte, prve generacije kršćana nisu mogle ostati ravnodušne ni pasivne te su ih Isusove riječi dirnule i potresle njihova srca. Ozbiljno su nastojali dati razumljiv odgovor na Isusovo pitanje: »Vjeruješ li ovo?« Nicejski su oci nastojali pronaći riječi koje bi obuhvatile cijelo otajstvo utjelovljenja i muke, smrti i uskrsnuća njihova Gospodina. Dok čekaju Njegov povratak, kršćani diljem svijeta pozvani su na zajedničko svjedočenje te vjere u uskrsnuće, koje je za njih izvor nade i radosti, koje trebaju podijeliti sa svim narodom.

Materijal za svaki dan Molitvene osmine

Tekstovi predviđeni za osobnu ili zajedničku molitvu za svaki od *Osam dana* sadrže dva sveto-pisamska čitanja i psalam. Ti biblijski tekstovi svi redom ističu ključne izjave Nicejskog vjeronvanja.

1. dan: Očinstvo i briga Boga Svevladara
(Πατέρα παντοκράτορα)
2. dan: Stvaranje kao Božje djelo
3. dan: Utjelovljenje Sina
4. dan: Vazmeno otajstvo: Isusova muka, smrt
i uskrsnuće
5. dan: Duh Sveti, da(ri)vatelj života i radosti
6. dan: Crkva: zajednica vjernika
7. dan: Krštenje u smrt i uskrsnuće
Gospodinovo
8. dan: Očekujući Kraljevstvo i život koji dolazi

Umjesto novonapisanih razmatranja za svaki dan, tekstove Svetoga pisma prate kratka čitanja crkvenih otaca iz različitih zemljopisnih područja i crkvenih tradicija (grčka, sirijska, armenska i latinska). Cilj odabira ovih kratkih tekstova, koji uglavnom potječu iz prvog milenija, jest ponuditi uvid u kršćansko promišljanje tog vremena, pomažući da se definicije Nicejskog sabora smjeste u kontekste koji su

doveli do njih i u one na koje su te definicije utjecale. Molitve zagovora i kontemplacije za svaki dan pozivaju nas da aktualiziramo sadržaj vjere koji se diljem svijeta dijeli i slavi kroz vjekove, pronalazeći u njemu motiv za zahvaljivanje.

PRIPREMA MATERIJALA ZA MOLITVENU OSMINU ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2025.

Međunarodni odbor, koji su zajednički imenovali Dikasterij za promicanje jedinstva kršćana (DPJK) i Povjerenstvo za vjeru i ustrojstvo Ekumenskog vijeća Crkava (PVUEVC), da pregledaju i dovrše materijale za Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana 2025., sastao se u samostanu Bose, u Italiji, od 11. do 15. rujna 2023.

Izradu materijala DPJK i PVUEVC povjerali su zajednici Bose, te je skupina braće i sestara te zajednice pripremila prvi nacrt tekstova. Tijekom sastanka u samostanu Bose, ta je skupina surađivala s međunarodnim odborom na finaliziranju tekstova. Sastankom su zajednički predsjedali vlč. dr. sc. Mikie Roberts iz Ekumenskog vijeća crkava u Ženevi i o. Martin Browne, OSB, iz Dikasterija za promicanje jedinstva kršćana u Rimu.

Sudionici međunarodnog odbora

- o. Martin Browne, OSB, Dikasterij za promicanje jedinstva kršćana (Rim)
- s. Leticia Candelario Lopez, FMVD, Fraternità missionaria Verbum Dei - Misijsko bratstvo Riječ Božja (Singapur)

- o. Miguel Desjardins, CCN, Biskupska konferencija Francuske (Pariz)
- o. dr. sc. Philip Halikias Hellenic College Holy Cross (Brookline MA)
- dr. sc. Andrej Jeftić, Ekumensko vijeće crkava (Ženeva)
- vlč. dr. sc. Mikie Roberts, Ekumensko vijeće crkava (Ženeva)
- pastor dr. sc. Jochen Wagner, Asocijacija kršćanskih crkava Njemačke (Frankfurt)
- dr. sc. Clare Watkins, Sveučilište Roehampton (London)

Sudionici lokalne skupine iz zajednice samostana Bose

- br. Sabino Chialà, zajednica samostana Bose, prior
- br. Guido Dotti, zajednica samostana Bose
- s. Sylvie Maubon, zajednica samostana Bose
- br. Matteo Nicolini Zani, zajednica samostana Bose

EKUMENSKO SLAVLJE RIJEČI BOŽJE

»Vjeruješ li ovo?«

(Ivan 11, 26)

Uvod

Ove godine ekumensko slavlje osmislila je zajednica samostana Bose, ekumenski samostan braće i sestara koji se nalazi u sjevernoj Italiji. Budući da ove godine slavimo 1700 godina od Nicejskog sabora,² ovaj trenutak molitve usredotočuje se na Nicejsko Vjerovanje, te stoga i biblijska čitanja, izravno predstavljaju temu vjere.

U Boseu je život Zajednice obilježen ritmom redovite molitve. Na zvuk zvona koja pozivaju na molitvu, sestre, braća i gosti okupljaju se u crkvi. Stoga, ako mjesne okolnosti to dopuštaju, predlaže se da se okupljeni vjernici, prije odlaska na svoja mjesta, dočekaju i okupe u manjim skupinama, na posebno pripremljenim prostorima ispred mjesta molitve.

² Vidi u drugom dijelu ovog Uvoda naznake u pogledu inačice Vjerovanja koja se koristi u ovom ekumenskom slavlju Božje riječi.

Na početku slavlja vjernici se kreću prema prostoru prikladnom za slušanje i razmatranje Svetoga pisma. Zatim se okupljena zajednica poziva na razmišljanje o Martinoj ispovijesti vjere u Isusa, ispričanoj u Evanđelju po Ivanu 11, 17-27. Preslikavajući praksu samostana Bose, slijedi trenutak šutnje u kojemu je svatko oslovljen Isusovim provokativnim pitanjem Marti: »Vjeruješ li ovo?«. Predlaže se da ovaj trenutak šutnje – uz poštivanje konkretnih mogućnosti svakog konteksta – bude primjeren i da traje najmanje pet minuta.

Kao odgovor na navještaj Riječi, izražavamo svoju vjeru zajedno sa svečanim recitiranjem Nicejskog vjerovanja. Ovaj trenutak karakterizira dijeljenje Kristova svjetla, što simboliziraju upaljene svijeće. Svijeće se dijele i svjetlost se s ambona širi prema cijeloj zajednici. Zajedno, kao svjetlo svijeta i ujedinjeni u ljubavi, potvrđujemo: »Vjerujemo...«. Na kraju slavlja zapaljene svijeće stavljaju se u prikladnu i sigurnu posudu da zajedno gore kao podsjetnik na naš trajni poziv na jedinstvo među kršćanima.

Daljnja posebnost ovogodišnjeg slavlja je uvrštavanje tekstova starokršćanskih pisaca, osobito u zagovorne molitve. Za sestre i braću iz zajednice Bose ti su autori živi izvor za njihov

zajednički život jer odražavaju ne samo zajedničku vjeru prije i poslije Niceje, nego i raznolikost jezika, kulture i duhovnosti koja je karakterizirala prvu Crkvu.

Tekstovi dodijeljeni predslavitelju (P) mogu se podijeliti među različitim prisutnim služiteljima ili predstavnicima različitih tradicija, a slično se mogu podijeliti i tekstovi dodijeljeni čitaču (Č) među više ljudi.

Blagoslov i poslanje mogu uslijediti od strane jednoga predvoditelja ili zajednički, od strane svih predstavnika različitih prisutnih zajednica.

Naznake u svezi inačice Vjerovanja koja se koristi u ovom ekumenskom slavlju

Tekst Vjerovanja pripremljen za ekumensko slavlje jest Nicejsko-carigradsko Vjerovanje koje se inače koristi tijekom generalnih skupština Ekumenskog vijeća Crkava i drugih ekumenskih događanja. U odnosu na Duha Svetoga, ova verzija – nakon izraza »koji izlazi od Oca« – izostavlja izraz »Filioque« – »i Sina«. Taj izraz, naime, nije bio u izvornom tekstu Vjerovanja usvojenom na saboru u Niceji (325. g.), a niti u tekstu usvojenom na koncilu u Carigradu (381. g.), nego je dodan na Zapadu u

6. stoljeću kako bi se istaklo božanstvo Sina nasuprot arijanskom krivovjerju. To umetanje bilo je uzrok sporova između Istoka i Zapada tijekom mnogih stoljeća i predmet važnih ekumenskih rasprava posljednjih desetljeća. Isto tako, s obzirom na Sina, ova odabrana inačica također izostavlja i izraz »Deum de Deo« – »Boga od Boga«, koji je izvorno bio uključen u Nicejsko vjerovanje, ali je izostavljen u inačici usvojenoj u Carigradu 381. godine.

Dokument Povjerenstva za vjeru i ustrojstvo Ekumenskog vijeća crkava iz 1981. – u kojemu je Katolička crkva punopravni član – preporučuje: »da se izvorni oblik trećeg članka Vjerovanja, bez *Filioque*, posvuda prizna kao normativan i obnovi, tako da sav kršćanski narod može, u toj formuli, ispovijedati svoju zajedničku vjeru u Duha Svetoga«. ³ Dok se Vjerovanje s izrazom *Filioque* i dalje koristi u liturgijskoj tradiciji Latinske Crkve i drugih

³ Commissione Fede e costituzione del Consiglio ecumenico delle chiese, Spirit of God, Spirit of Christ: Ecumenical Reflections on the Filioque Controversy (1981) /Duh Božji, Duh Kristov: Ekumenska razmišljanja o polemici u svezi Filioque (1981.)/, Faith & Order Paper 103, str. 18: <https://archive.org/details/wccfops2.110>.

zapadnih Crkava kao njihov specifični izričaj iste i zajedničke kršćanske vjere, izraz *Filioque* se općenito izostavlja kada se *Vjerovanje* recitira na ekumenskim susretima između rimskog biskupa i raznih poglavara istočnih Crkava.

Katolički dokument iz 1995. godine kaže: »Katolička Crkva priznaje koncilsku i ekumensku, normativnu i neopozivu vrijednost, kao izraz drevne zajedničke vjere Crkve i svih kršćana, simbol koji je na grčkom jeziku ispovjedio Drugi ekumenski sabor u Carigradu 381. godine. Nijedno ispovijedanje vjere specifično za određenu partikularnu liturgijsku tradiciju ne može biti u suprotnosti s tim izričajem vjere koji naučava i ispovijeda nepodijeljena Crkva«. ⁴

⁴ Pontificium Consilium ad Unitatem Christianorum Fovendam, *Le Tradizioni greca e latina a riguardo della processione dello Spirito Santo /Grčka i latinska tradicija u vezi s procesijom Duha Svetoga/*, (1991), str. 26: <http://www.christianunity.va/content/unitacristiani/it/documenti/altri-testi/1996-le-tradizioni-greca-e-latina-a-riguardo-della-processione-d.html>.

Ekumensko slavlje

P: Predslavitelj

Č: Čitač

S: Svi

I. Poziv na molitvu

Slavlje počinje na ulazu u bogoslužni prostor

P1: Blagoslovljen Bog naš u svako doba.

S: Sada i uvijek. Amen.

P1: Dođite, poklonimo se Bogu Kralju našem.

S: Poklonimo se Kristu među nama, Kralju našem i Bogu našem.

P1: Dođite, padnimo ničice pred Gospodina, Kralja našega i Boga našega.

S: Sveti Bože, Sveti Jaki, Sveti Besmrtni, smiluj nam se.

P1: Kad je dakle Isus stigao, nađe da je onaj već četiri dana u grobu.

Skup se počinje kretati prema unutrašnjosti bogoslužnog prostora.

P2: Kad Marta doču da Isus dolazi, pođe mu u susret dok je Marija ostala u kući.

P3: Marta reče Isusu: »Gospodine, da si bio ovdje, brat moj ne bi umro. Ali i sada znam: što god zaišteš od Boga, dat će ti.«

S: Kaza joj Isus: »Uskrsnut će brat tvoj!«

P4: A Marta mu odgovori: »Znam da će uskrsnuti o uskrsnuću, u posljednji dan.«

S: Reče joj Isus: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada.«

P5: »Vjeruješ li ovo?«

Stanka

P6: »Vjeruješ li ovo?«

Stanka

P1: »Vjeruješ li ovo?« (*vidi: Ivan 11, 17-27*)

Malo duža stanika

Pjesma

P1: Pozdravna riječ (predstavnik zajednice koja je domaćin upućuje riječ dobrodošlice ovim ili sličnim riječima):

Prije 1700 godina kršćani su raspravljali o pitanjima vjere, suočavajući se s poteškoćama i dezorijentiranošću. Iz tog sukoba, koji je ponekad bio i žestok, proizašla je mogućnost da naviještaju svoju vjeru zajedno riječima izraženim u Nicejskom vjerovanju. Danas, okupljeni ovdje kao zajednica kršćana, dolazimo iz različitih kultura i kršćanskih zajednica da bismo posvjedočili našu zajedničku vjeru. Krist je među nama.

S: Bio je, jest i uvijek će biti.

Uvodne molitve

S: Kyrie, eleison! Gospodine, smiluj se!

P2: O Bože, Stvoritelju i čuvaru svakog srca, ti povećavaš ljudsku obitelj na zemlji, daj da svi narodi spoznaju da si Ti jedini Bog, da je Isus Krist tvoj Sin i da smo tvoj narod, stado paše tvoje.

S: Kyrie, eleison! Gospodine, smiluj se!

P3: O Gospodine, molimo te, priteci nam u pomoć, spasi sve nas koji smo u nevolji, smiluj se sirotima, pokaži svoje lice potrebitima.

S: Kyrie, eleison! Gospodine, smiluj se!

P4: O Gospodine, koji si vjeran od koljena do koljena, pravedan u svojim sudovima, milostiv i milosrdan, oprosti nam naše grijehе, očisti nas svojom istinom, i vodi naše korake da mogemo ići putem svetosti i pravde.

S: Kyrie, eleison! Gospodine, smiluj se!

P5: Gospodine, obasjaj nas svojim licem u miru i dobroti, daj slogu nama i svim stanovnicima zemlje; podari našim vladarima mudrost i razum, da svoju vlast vrše pravedno i donose odluke koje vode prema miru.

S: Kyrie, eleison! Gospodine, smiluj se!

(vidi: Klement Rimski, oko 35-99)

II. Navještaj Božje riječi

Prvo čitanje: Pnz 6, 4-9

Č1: Čitanje knjige Ponovljenog zakona

Čuj, Izraele! Gospodin je Bog naš, Gospodin je jedan! Zato ljubi Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem neka ti se urežu u srce. Napominji ih svojim sinovima. Govori im o njima kad sjediš u svojoj kući i kad ideš putem; kad liježeš i kad ustaješ. Priveži ih na svoju ruku za znak i neka ti budu kao zapis među očima! Ispiši ih na dovratnicima kuće svoje i na vratima svojim!

Riječ Gospodnja.

S: Bogu hvala.

Psalam 131 (130)

Č2: U Gospodina se uzdaj odsada dovijeka

S: U Gospodina se uzdaj odsada dovijeka

Č2: O Gospodine,
ne gordi se moje srce
niti se oči uznose.

S: U Gospodina se uzdaj odsada dovijeka

Č2: Ne idem za stvarima velikim
ni za čudima što su iznad mene.
Ne, ja sam se smirio
i upokojio dušu svoju.

S: U Gospodina se uzdaj odsada dovijeka

Č2: Kao dojenče na grudima majke,
kao dojenče duša je moja u meni.

S: U Gospodina se uzdaj odsada dovijeka

Č2: U Gospodina se, Izraele, uzdaj
odsada dovijeka.

S: U Gospodina se uzdaj odsada dovijeka

Drugo čitanje: 1 Pt 1, 3-9

Č3: Čitanje Prve poslanice sv. Petra apostola
Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega
Isusa Krista koji nas po velikom milosrđu
svojemu uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih
nanovo rodi za životnu nadu, za baštinu

neraspadljivu, neokaljanu i neuvelu, pohranjenu na nebesima za vas, vas koje snaga Božja po vjeri čuva za spasenje, spremno da se objavi u posljednje vrijeme. Zbog toga se radujte, makar se sada možda trebalo malo i žalostiti zbog različitih kušnja: da prokušanost vaše vjere – dragocjenija od propadljivog zlata, koje se ipak u vatri kuša – stekne hvalu, slavu i čast o Objavljenju Isusa Krista. Njega vi ljûbite iako ga ne vidjeste; u njega, iako ga još ne gledate, vjerujete te klikćete od radosti neizrecive i proslavljene što postigoste svrhu svoje vjere: spasenje duša.

Riječ Gospodnja.

S: Bogu hvala.

Responzorij

Č4: Velik je Gospodin, velika je snaga njegova.

S: Velik je Gospodin, velika je snaga njegova.

Č4: Njegova mudrost nema granica.

S: Velika je snaga njegova.

Č4: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

S: Velik je Gospodin, velika je snaga njegova.

Evandjelje: Iv 20, 24-29

P1: Gospodin s vama.

S: I s duhom tvojim.

P1: Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu!

S: Slava tebi, Gospodine!

P1: Toma zvani Blizanac, jedan od dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe Isus. Govorili su mu dakle drugi učenici: »Vidjeli smo Gospodina!« On im odvrati: »Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati.« I nakon osam dana bijahu njegovi učenici opet unutra, a s njima i Toma. Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe, stade u sredinu i reče: »Mir vama!« Zatim će Tomi: »Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjieran nego vjeran.« Odgovori mu Toma: »Gospodin moj i Bog moj!« Reče mu Isus: »Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!

Riječ Gospodnja!

S: Slava tebi, Kriste!

Homilije/Kraći nagovori predmolitelja iz kršćanskih crkava (npr. oko 3 minute) (P1, P2, P3...)

Pjesma

III. Slavlje naše zajedničke vjere

Dok jedan od predslavitelja izgovara riječi koje slijede, drugim predslaviteljima se dijele svijeće (gdje je to moguće svijeće se mogu podijeliti i drugim prisutnima).

P6: Isus je rekao: »Ja sam svjetlost svijeta« (Iv 8, 12). U mnogim kršćanskim tradicijama, tijekom obreda krštenja, upaljena svijeća se daje osobi koja se krsti ili kumovima i kumama. Sam Isus poziva i svoje nasljedovatelje da budu »svjetlost svijeta« (Mt 5, 14). Svatko je od nas, dakle, nositelj svjetla uskrslog Krista. Prihvati-mo međusobno Kristovo svjetlo i širimo ga jedni drugima.

Kada su svijeće podijeljene, prvi predslavitelj zapali prvu svijeću i njome upali svijeću onome predslavitelju koji stoji do njega, i tako redom.

P1: C.: Isus reče Marti: »Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada. Vjeruješ li ovo?«.

S: »Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!«

Svatko svome bližnjemu zapali svijeću govoreći: »Svjetlo Kristovo«. Kad su sve svijeće upaljene, predslavitelj nastavlja:

P1: Ljubimo jedni druge kako bismo mogli složnim duhom naviještati vjeru u kojoj smo svi kršteni.

P1: A sada udružimo svoje glasove u zajedničkom ispovijedanju Nicejsko-carigradskoga vjerovanja.

S: Vjerujem u jednoga Boga,
Oca svemogućega,
stvoritelja neba i zemlje,
svega vidljivoga i nevidljivoga.
I u jednoga Gospodina Isusa Krista,
jedinorođenoga Sina Božjega.
Rođenog od Oca prije svih vjekova.
(...) Svjetlo od svjetla,
pravoga Boga od pravoga Boga.
Rođena, ne stvorena, istobitna s Ocem,
po kome je sve stvoreno.
Koji je radi nas ljudi i radi našega
spasenja sišao s nebesa.
I utjelovio se po Duhu Svetom
od Marije Djevice: i postao čovjekom.
Raspjet također za nas:

pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan.
I uskrsnuo treći dan, po Svetom Pismu.
I uzašao na nebo: sjedi s desne Ocu.
I opet će doći u slavi suditi žive i mrtve,
i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.
I u Duha Svetoga, Gospodina i životvorca;
koji izlazi od Oca (*i Sina*).
Koji se s Ocem i Sinom skupa časti
i zajedno slavi;
koji je govorio po prorocima.
I u jednu svetu katoličku i apostolsku
Crkvu.
Ispovijedam jedno krštenje
za oprostjenje grijeha.
I iščekujem uskrsnuće mrtvih.
I život budućega vijeka.
Amen.

IV. Zagovorne molitve vjernika i Očenaš

Zagovorne molitve vjernika

Č1: Sve su stvari stvorene ni iz čega i njihovo bi biće ponovno potonulo u ništavilo, da ih Tvorac svih stvari ne drži u svojim rukama (*Grgur Veliki, oko 540-604*). Gospodaru života, sve stvoreno primamo iz tvojih ruku i tvoje

providnosti. Nauči nas vjerovati i živjeti u vremenu i svijetu te brižno i pravedno čuvati sve što si stvorio. Molimo te.

S: Vjerujemo, pomози našoj nevjeri.

Č2: Ono što ja nazivam vjerom jest: živo svjetlo koje se rađa u duši po milosti, koje krijepi srce i daje dar nade (*Izak iz Ninive, 7. stoljeće*). Bože ljubavi, daj nam dar nade u izobilju, u svijetu uznemirenom svađama i neslogom. Oživi svoj narod pogođen nevjerom, ravnodušnošću i podjelama. Molimo te.

S: Vjerujemo, pomози našoj nevjeri.

Č1: Kako je, dakle, čudo, ako, obraćajući se Bogu, prvo ispovijedamo da vjerujemo, budući da bez vjere ne možemo čak ni živjeti u svakodnevnom životu (*Rufin iz Akvileje, oko 344-411*). Milosrdni Bože, oprosti nam za vremena kada kao kršćani nismo živjeli životom zajedništva. Produbi našu zajedničku vjeru u tebe, da je mognemo vjerodostojno svjedočiti svijetu. Molimo te.

S: Vjerujemo, pomози našoj nevjeri.

Č2: Neka vjera prevlada: vjera koja vodi um do pouzdanja, vjera koja ne proizlazi iz ljudske logike, nego je plod Duha Svetoga (*Bazilije iz Cezareje, oko 330-378*). Nebeski Tješitelju, daj da se više pouzdajemo u dar tvoje mudrosti nego u mudrost našeg ograničenog umovanja. Molimo te.

S: Vjerujemo, pomози našoj nevjeri.

Č1: Njegovo se svjetlo pojavilo i uklonivši zatvorsku tamu posvetilo je naše rođenje i uništilo smrt, oslobodivši nas okova kojima smo bili okovani. (*Irenej iz Lyona, oko 135.-198.*) Suosjećajni Gospodine, vodi nas k tome da djelujemo zajedno kako bismo svugdje gdje je tama i ugnjetavanje, patnja i nepravda, donosili tvoje svjetlo i slobodu. Molimo te.

S: Vjerujemo, pomози našoj nevjeri.

Očenaš

(recitiraju svi, svatko na svome jeziku)

P1: Kao Isusova braća i sestre, pomolimo se kao što nas je on sam naučio moliti:

S: Oče naš, koji jesi na nebesima,
sveti se ime tvoje,

dođi kraljevstvo tvoje,
budi volja tvoja,
kako na nebu tako i na zemlji.
Kruh naš svagdanji daj nam danas.
I otpusti nam duge naše kako i mi
otpuštamo dužnicima našim;
i ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od zla.

Pjesma

V. Blagoslov i poslanje na kršćansko djelovanje u svijetu

Završna molitva (na način zajednice Bose)

P1: Bože, naš Oče, primi našu hvalu i zahvalu za ono što već ujedinjuje kršćane u ispovijedanju i svjedočenju zajedničke vjere u Gospodina Isusa. Požuri dolazak vremena u kojem će se sve Crkve prepoznati u vidljivom zajedništvu koje si Ti želio i za koje se tvoj Sin tebi molio, u snazi Duha Svetoga. Usliši nas Ti koji živiš i kraljuješ sada i uvijek vjekova.

S: Amen.

P1: Blagoslivljajmo Gospodina.

S: Bogu hvala.

P1: Gospodin Isus, jedinorođeni Očev Sin, Onaj koji nas ujedinja i koji je mir naš, udijelio nam da jedni druge prikazujemo Ocu u jednome Duhu.

S: Amen.

Pjesma

BIBLIJSKA RAZMATRANJA I MOLITVE ZA OSAM DANA

»Vjeruješ li ovo?«
(Ivan 11, 26)

PRVI DAN

**Vjerujemo u jednoga Boga,
Oca svemogućega...**

Biblijska čitanja

Izaija 63, 15-17

Psalam 139 (138), 1-3.13.23.24b

1. Korinćanima 8, 5-6

Svetootačka (patristička) čitanja⁵

Iz grčke tradicije

Motri otajstva ljubavi i tada ćeš moći promatrati krilo Očevu, koje je objavio jedinorođeni Sin Božji. Sam Bog je ljubav i zahvaljujući ljubavi mi smo ga promatrali. I dok su Sin i otac neizreciva stvarnost, Njegovo milosrđe prema nama postala je Majka.

Klement Aleksandrijski (oko 150.-215.): Koji će se bogataš spasiti? 37, 1-2

⁵ Tema za svaki od *Osam dana* uzeta je iz Nicejsko-carigradskog vjerovanja.

Pitanja za razmotriti

1. Kako doživljavamo Božju očinsku brigu i majčinsko suosjećanje u našim životima?
2. Što nas sprječava da svaku osobu prepoznamo kao sina i kćer Božju?
3. Kako prepoznavanje Boga kao Oca svih utječe na našu percepciju drugih i na naš odnos prema njima?

Molitva

S: Tebi, Gospodine, hvala i slava!

Č1: Blagoslivljamo te, Gospodine, Oče svjetla od koga dolazi svako dobro i svaki savršeni dar.

S: Tebi, Gospodine, hvala i slava!

Č1: Ti si stvorio svijet i sve što je u njemu, Ti si Gospodar neba i zemlje, Ti nama smrtnicima daješ život, dah i svako dobro.

S: Tebi, Gospodine, hvala i slava!

Č1: Ti si stvorio sva stvorenja koja nastanjuju zemlju, za njih si uspostavio ritam vremena i granice prostora. U srce čovjeka ti si stavio misao o vječnome.

S: Tebi, Gospodine, hvala i slava!

L.: Oče nebeski, Milosrdni Oče, koji u Isusu, svome Sinu, naviještaš radosnu vijest Kraljevstva, u svojoj velikoj dobroti pokaži nam put života u Zakonu i Prorocima.

S: Tebi, Gospodine, hvala i slava!

Č7: Bože svake utjehe, pomози nam da te nasljedujemo i sačuvamo djelo Tvojih ruku.

S: Tebi, Gospodine, hvala i slava!

P1: Pomolimo se: Milosrdni Oče, obnovi našu vjeru u tebe i učini da budemo jedno u tvojoj ljubavi, da se prepoznamo kao tvoja djeca i okupimo zajedno u jedinstvu. Zahvaljujemo ti za Isusa Krista, tvoga jedinorođenoga Sina, u zajedništvu Duha Svetoga.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz sirijske tradicije

Tko može pažljivo razmišljati o Bogu, promatrati njegovu veličinu, proučavati njegovu skrivenu narav i okom svoga uma vidjeti tu čistu i svetu narav kojoj ništa ne nedostaje? ...Onaj koji moli, traži i potiče na život svakoga čovje-

ka. Onaj koji se nudi da nam daruje život, koji nas želi ponovno pronaći i raduje se našoj radosti više od nas samih. Onaj koji nas neprestano moli da primimo njegovo bogatstvo, da opljačkamo njegovo blago i obogatimo se njegovim zalihama da više ne budemo siromašni. Onaj koji se ne raduje vlastitom životu toliko koliko našem životu.

Filoksen iz Mabuga (oko 440.-523.): Govor 7

Iz latinske tradicije

Izvor života je ono vrhovno Dobro, iz kojega se svakome daje mogućnost postojanja, dok On u sebi ima vječni život; to vrhovno Dobro koje ne prima ništa ni od koga, kao da je siromah, nego daruje dobra drugima ne uzimajući ih za sebe iz drugog izvora: ono nas zapravo i ne treba. ... Pa što je ljepše nego približiti se Njemu, nego biti blizu Njega? Ima li većeg zadovoljstva? Tko će to vidjeti i slobodno piti s izvora žive vode, što će drugo poželjeti?

*Ambrozije Milanski (oko 337.-397.):
Pisma, IV, 11, 18*

DRUGI DAN

...Stvoritelja neba i zemlje

Biblijska čitanja

Postanak 1, 1-5

Psalam 148, 1.9-14

Rimljanima 8, 19-13

Svetootačka čitanja

Iz grčke tradicije

Bog se ne može vidjeti ljudskim očima, ali se vidi i spoznaje kroz njegovu providnost i djela. Baš kao što svatko tko vidi potpuno opremljen brod kako ulazi u luku pretpostavlja da ima pilota koji ga vodi, tako moramo shvatiti da je Bog pilot cijelog svemira, čak i ako nije vidljiv tjelesnim očima jer je neshvatljiv.

Teofil Antiohijski (2. stoljeće), Ad Autolycum, I, 5

Pitanja za razmotriti

1. Vjerujemo li da je Bog prisutan u svemu što je stvoreno, iako je njegovu prisutnost ponekad teško uočiti?
2. Stvorenje je dar od Boga, premda ipak trpi patnje koje često nanose i ljudska bića. Kako možemo jasnije prepoznati svoju odgovornost oko brige i očuvanja stvorenoga?

3. Ako je moguće, pronađimo vrijeme za boravak u prirodi i promišljajmo kako nas ona povezuje sa Stvoriteljem?

Molitva

S: Blagoslovi nas, Gospodine!

Č: Slavimo te i zahvaljujemo ti Gospodine, Bože vječne ljubavi, za velike znakove tvoje ljubavi i prema svemu stvorenome.

S: Blagoslovi nas, Gospodine!

Č: Sve što si stvorio, proglasio si dobrim jer tvoj Duh prebiva u stvorenjima, ona pripadaju tebi, Gospodine ljubitelju života.

S: Blagoslovi nas, Gospodine!

Č: Naviještamo, Gospodine, tvoju slavu kako u neizmjernom prostoru svemira tako i u najmanjem sjemenu života. Zahvaljujemo ti za djelo tvojih ruku i za stvaranje svakog bića.

S: Blagoslovi nas, Gospodine!

Č: Blagoslovljen si, Gospodine, za zrak koji život daje, Blagoslovljen si, Gospodine, za zemlju koja nas hrani, Blagoslovljen si,

Gospodine, zbog vode koja nam gasi žeđ, Blagoslovljen budi, Gospodine, za vatru koja nas grije...

S: Blagoslovi nas, Gospodine!

Č: Dajući glas cijelom stvorenju i sjedinjujući zajedno svaku bol i svaku radost, slavimo te i zahvaljujemo ti. Gospodine, Ti si sve stvorio i ti ćeš uskoro sve preobraziti i uresiti svojom slavom.

S: Blagoslovi nas, Gospodine!

P: Pomolimo se: Gospodine Bože, Oče svjetla, krijepi naša srca u čekanju i nadi, dok radimo na jedinstvu i zajedno tražimo sklad sa stvorenim. Daj da budemo upaljene svjetiljke do dana dolaska tvoga Sina u slavi, sa svim svetima, u beskrajnom Kraljevstvu. Blagoslovljen si sada i uvijek i uvijek vjekova.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz sirijske tradicije

Prva knjiga koju je Bog dao bićima obdarenim razumom je priroda stvorenih stvarnosti.

Učenje kroz tintu je zapravo dodano nakon prijestupa.

Izak iz Ninive (7. stoljeće), Prva zbirka, 5

Iz latinske tradicije

Kako je sve nastalo ni iz čega, sve bi se vratilo u ništa da ga Tvorac svih stvari ne podupre svojom vladarskom rukom.

*Grgur Veliki (oko 540.-604.),
Moralnost kod Joba, XVI, 37, 45*

TREĆI DAN

(Vjerujemo) I u jednoga Gospodina Isusa Krista (...koji je...) postao čovjekom

Biblijska čitanja

Jeremija 33, 14-16

Psalam 72 (71), 7.12.16-17

Ivan 1, 1-14

Svetootačka čitanja

Iz armenske tradicije

Uzeo je na sebe sve ljudske strasti, isključujući grijeh. To jest: Onaj koji daje hranu svemu živom bio je gladan; Onaj koji daje vodu života onima koji u njega vjeruju, bio je žedan; Onaj koji je neumoran, iskusio je umor; Onaj koji je uvijek budan čuvao Izraela, spavao je; Onaj koji je obrisao svaku suzu sa svakog oka, plakao je. ...On je uzeo naše prolazno tijelo, tako da Onaj koji je nepropadljiv, može patiti s prolaznim tijelom, i Onaj koji je besmrtnan, može umrijeti sa smrtnim tijelom, da oslobodi nas koji smo krivi.

Grgur Skevrski (12.-13. st.),

O pravoj vjeri i čistom vladanju u krepostima, 15-17

Pitanja za razmotriti

1. Kako vjera u Isusa, Sina Božjeg utjelovljenoga, nadahnjuje i oblikuje naše živote?
2. Na koje načine doživljavamo Kristovu utješnu prisutnost u našim životima?
3. Svaki put kad vidimo nekoga žednog, gladnog, plaćućeg ili patećeg, jesmo li svjesni da je Krist tu?

Molitva

S: Slava tebi, Kriste, slava tebi!

Č: Riječi Božja, postao si tijelom i došao živjeti među nama. Dijelio si naše ljudsko stanje, umro si kao što mi umiremo.

S: Slava tebi, Kriste, slava tebi!

Č: Sine Davidov, iščekivan od pravednika i proroka, navijestio si radosnu vijest siromasima i objavio vrijeme milosti.

S: Slava tebi, Kriste, slava tebi!

Č: Došao si slomiti okove jarma, širiti dobro i otvoriti svima put koji vodi do Boga.

S: Slava tebi, Kriste, slava tebi!

Č: Došao si u krhki i siromašni svijet, zbunio si moćne svojom poniznošću, privukao si k sebi umorne i potlačene.

S: Slava tebi, Kriste, slava tebi!

Č: Ti si Jaganjac Božji i naš pastir, sluga Božji i naš Gospodin, učinio si sebe grijehom za nas, ti Otkupitelju naš.

S: Slava tebi, Kriste, slava tebi!

P: Pomolimo se: Gospodine Bože, Oče naš, privuci naš pogled k tebi kako bismo zajedno izašli iz tame u svjetlost tvoga lica, objavljenjem Isusa, tvoga Sina i našega brata, koji s tobom i s Duhom Svetim živi i kraljuje sada i uvijek vijekova.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz sirijske tradicije

Sada kada su najviša i najniža stvorenja postala jedno, više nema uspona i padova. Bog se čak pojavio na zemlji i naša [ljudska] priroda je uznesena na nebo. Kad je Bog sišao k nama, zemlja je postala nebo, a kad je Sin roda našega

bio uzdignut, nebo je postalo zemlja. Nebo i zemlja su dakle jedna stvarnost.

Abdisho bar Bahriz (9. stoljeće)
Komentar crkvenih slavlja, str. 58.

Iz grčke tradicije

To je milost Gospodara i to su načini ispravljanja ljudi. Trpio je da pripravi neprolaznost za čovjeka koji je u njemu patio, sišao je s ciljem da mi uzađemo, doživio je rađanje da ljubimo nerođene; sišao je u raspadljivost kako bi se ono što je raspadljivo zaodjenulo u neraspadljivost; postao je slab za nas kako bismo se ponovno uzdigli u moći; sišao je prema smrti kako bi nam podario besmrtnost i dao život mrtvima. I konačno je postao čovjekom da mi, koji smo kao ljudi bili mrtvi, možemo živjeti i da smrt više ne vlada nad nama.

Atanazije Aleksandrijski (oko 295.-373.)
Uskrsna pisma, 10, 8, 19

ČETVRTI DAN

Raspet također za nas (...) mučen i pokopan (...) I uskrsnuo treći dan

Biblijska čitanja

Izlazak 3, 7-8

Psalam 16 (15), 5.7.10-11

Filipljanima 2, 5-11

Svetootačka čitanja

Iz latinske tradicije

Bog Otac je iz svog neizmjernog milosrđa poslao svoju stvoriteljsku Riječ koja je, došavši nas spasiti, bila na istim mjestima i u istoj situaciji gdje smo mi izgubili živote, i oslobodila se lanaca koji su nas držali zarobljenima. Pojavom njegova svjetla nestala je tama tamnice, on je posvetio naše rođenje i, uništivši smrt, razriješio je okove koji su nas držali okovanima.

Irenej iz Lyona (oko 135.-198.)

Prikaz apostolskog propovijedanja, 38

Pitanja za razmotriti

1. Znamo da ćemo svi umrijeti: kako vjera u Isusa koji je uništio smrt mijenja način na koji gledamo na stvarnost smrti?

2. »Bog se dopušta izgurati iz svijeta, prema križu. On je slab i nemoćan u svijetu i upravo je to način, jedini način, na koji je On s nama i pomaže nam.« (*Dietrich Bonhoeffer*) Olakšava li mi takav pristup svakodnevne »križeve«?

3. Kao Uskrsli, Isus je s nama do svršetka svijeta. Crpimo li hrabrost iz njegove prisutnosti u našem svakodnevnom životu?

Molitva

S: Slava i hvala tebi, Bože!

Č: Blagoslovljen si, Gospodine, Prvorođenče svega stvorenja: ti si slavom i čašću ovjenčan.

S: Slava i hvala tebi, Bože!

Č: Pred imenom tvojim kleče svako koljeno na nebu, na zemlji i pod zemljom, i svaki jezik naviješta da si Ti Gospodin.

S: Slava i hvala tebi, Bože!

Č: Radujemo se i pjevamo ti hvalospjeve, Kriste, ljubljeni Sine Očev: Ti si Uskrsli, koji i nas zoveš na život u sebi.

S: Slava i hvala tebi, Bože!

Č: Klanjamo ti se, slavimo te, jer Ti si Kralj kraljeva, Gospodar gospodara: Ti si nam otvorio Kraljevstvo nebesko.

S: Slava i hvala tebi, Bože!

Č: Zahvaljujemo ti u svako doba i blagoslivljamo tvoje ime. S nama si uvijek, do kraja svijeta.

S: Slava i hvala tebi, Bože!

P: Pomolimo se: Gospodine Bože naš, proslavivši svoga Sina Isusa, oslobodio si nas od smrti; za njegovo uskrsnuće probudi naša uspavana srca, prosvijetli sve one koji te traže i neka nam svijetli Zvijezda Danica, Isus Krist Živi, On koji je Gospodin u vijeke vjekova.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz grčke tradicije

Spasitelj je sišao na zemlju potaknut samilošću prema ljudskom rodu, pretrpio je naše boli i prije nego što je podnio križ i udostojio se uzeti naše tijelo. Da nije pristao patiti, ne bi došao živjeti životom ljudi. Prvo je patio, onda je sišao

i pokazao se. Kakva je to strast koju je pretrpio za nas? To je strast ljubavi.

*Origen iz Aleksandrije (oko 185.-254.)
Homilije o Ezekielu, 6, 6*

Iz sirijske tradicije

Zahvaljuje ti tijelo koje je otkupljeno tvojim poniženjem. Bilo je izgubljena ovca koju je vrebajući lav raskomadao, grijeh je, potajice, ta zvijer koja ga je raskomadala. David je pobjegao dok je spašavao janje, za naše tijelo Ti si predao svoje tijelo toj smrti koja nas proždire.

*Efrem od Nisibija (oko 306.-373.),
Hvalospjev o djevičanstvu, 37, 5*

PETI DAN
(Vjerujemo) I u Duha Svetoga,
Gospodina i životvorca

Biblijska čitanja

Ezekiel 36, 24-28

Psalam 104 (103), 24-25.27-29.33-34

Ivan 3, 4-8

Svetootačka čitanja

Iz sirijske tradicije

Nije točno reći da Duh odlazi kada griješimo i vraća se kada se obratimo. ...Kakvu korist imam ako ostane u meni kad sam postao pravedan? Ako u trenutku pada on nije u meni, ne pruži mi ruku i ne podigne me, kako ću doživjeti njegovu pomoć? Koji liječnik, vidjevši bolesnika bolesnog, ostavlja ga i napušta, da bi mu se vratio kad ozdravi? Nije li možda korisnije da liječnik bude u blizini bolesnika baš za vrijeme njegove bolesti?

Filoksen iz Mabuga (oko 440.-523.)

O prebivanju Duha Svetoga

Pitanja za razmotriti

1. Duh Božji svaki dan obnavlja lice zemlje. Suradujem li s njime u obnovi stvorenja?

2. Koji su razlozi radosti u osobnom životu i u kakvom su odnosu s Duhom Svetim?

3. Gdje vidimo Duha Svetoga na djelu u prevladavanju naših podjela i našem hodu prema dubljem jedinstvu? I kako možemo mi surađivati u njegovom djelovanju?

Molitva

S: Amen, amen! Aleluja!

Č: Ti si Duh koji je dahnuo u Adama: ljudsko meso je postalo živo biće.

S: Amen, amen! Aleluja!

Č: Ti si Duh koji daje Uskrsli: grijesi su nam oprošteni.

S: Amen, amen! Aleluja!

Č: Ti si Duh izliven na Pedesetnicu: Evanđelje je doprlo do svih ljudi.

S: Amen, amen! Aleluja!

Č: Ti si Duh koji oživljava našu molitvu: Božja nas ljubav održava.

S: Amen, amen! Aleluja!

Č: Ti si Duh Božji izliven na mrtve:
grobovi će se otvoriti i mrtvi će ustati.

S: Amen, amen! Aleluja!

P: Pomolimo se: Bože naš Oče, otkrio si nam divno otajstvo svoga života poslavši svoga Sina u svijet i dijeleći s nama svoga Duha svetosti i radosti. Radujmo se u Duhu koji obnavlja lice zemlje i vodi nas prema jedinstvu. Naviještamo svoju vjeru u tebe, Jedan Bože, tri puta Svet: Oče, Sine i Duše Sveti. Blagoslivljamo te Gospodine, sada i uvijek.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz grčke tradicije

Ovaj moj Bog, Gospodar svega, jedini je razapeo nebesa i utvrdio opseg onoga što je pod nebom. ...On je taj koji je postavio zemlju iznad voda i dao dah koji je hrani. Njegovo disanje sve oživljava, a kad bi zadržao dah u sebi, svako bi biće bilo lišeno života. Ovaj Duh, o čovječe, titra u tebi, u tvom glasu. Ljudi, vi udišete njegov Duh, ali to ne znate.

*Teofil Antiohijski (2. stoljeće)
Ad Autolykum, I, 7*

Iz latinske tradicije

»Vaš će nebeski Otac dati dobrog Duha onima koji ga zamole.« To je Duh po kojemu se u našim srcima širi ljubav kojom ljubimo Boga i bližnjega. To je Duh po kojem kličemo: Abba, Oče! Stoga je Duh taj koji nam daje sposobnost da tražimo, a to je isti Duh kojeg želimo primiti. On je taj koji nas tjera da tražimo i on je taj kojeg želimo pronaći.

Augustin iz Hipona (354.-430.)

Komentar Psalma 118, 14, 2

ŠESTI DAN

(Vjerujemo) I u jednu, svetu katoličku i apostolsku Crkvu

Biblijska čitanja

Izaija 2, 2-4

Psalam 133 (132), 1-3

Efežanima 4, 1-6

Svetootačka čitanja

Iz latinske tradicije

Samo je jedna Crkva, kao što je samo jedno svjetlo, čak i ako je mnogo sunčevih zraka, kao što je samo jedno deblo sa svojim korijenjem, čak i ako je grana na drvetu mnogo. I Crkva, obasjana svjetlom Gospodnjim, širi svoje zrake po cijelom svijetu. Ali to svjetlo, koje se svuda širi, ostaje jedno i jedinstvo tijela ne može se razdvojiti, jer postoji samo jedan Duh koji ga oživljuje.

*Ciprijan iz Kartage (oko 210.-258.),
O jedinstvu Crkve, 5*

Pitanja za razmotriti

1. Crkva je pozvana sjati Kristovim svjetlom u svijetu. Gdje možemo sagledati tu stvarnost u kontekstu u kojem živimo?

2. Iako je, u Kristu, Crkva jedno tijelo, povijesno su crkve podijeljene. Koliko osjećamo bol podjela?

3. Crkva kao zajednica oživljena Duhom Svetim, davateljem mira, poslana je živjeti i širiti poruku mira u svijetu. Kako crkve mogu osnažiti svoje vjernike da odgovore na taj poziv i poslanje?

Molitva

S: Gospodine, usliši našu molitvu!

Č: Pred praznim grobom ti si ženama povjerio navještaj svoga uskrsnuća: oslobodi straha sve one koji naviještaju Evandjelje.

S: Gospodine, usliši našu molitvu!

Č: Na putu za Emaus učenicima si tumačio Zakon i Proroke: otvori naše umove kako bismo mogli razumjeti Sveto pismo.

S: Gospodine, usliši našu molitvu!

Č: U dvorani posljednje večere ti si svojim prijateljima darovao svoj mir: pomози nam da ga sačuvamo u međusobnoj ljubavi.

S: Gospodine, usliši našu molitvu!

Č: Na obali jezera pozvao si Petra za pastira svoga stada: podupri svojim Duhom voditelje naših zajednica.

S: Gospodine, usliši našu molitvu!

Č: Na gori si prije povratka k Ocu okupio svoje raspršene učenike: podari jedinstvo u vjeri i dobročinstvu onima koji u tebe vjeruju.

S: Gospodine, usliši našu molitvu!

P: Pomolimo se: Bože neba i zemlje, Isus Krist, tvoj Sin, objavio te je kao našeg Oca i obećao nam dar Duha: daj svojoj Crkvi da nadvlada sablazan podjela, kako bismo mogli svjedočiti tvoj život zajedništva, u jedinstvu naše zajedničke ispovijesti vjere i u ljubavi uzajamnog služenja. Po Kristu Gospodinu našem.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz armenske tradicije

Sveti oci i liječnici istine! Voditelji i pastiri Kristova naroda! Vi koji predsjedate i upravljate kućom Božjom! Danas vas vidim okupljene u jednom duhu i u jednom tijelu, u prianjanju uz Njega koji je glava svega. Tko vas je doveo u ovu tihu luku mira, o mirotvorci svijeta, doli Duh

Sveti koji nam je dan s neba kao naš mir? A za koju svrhu, ako ne za početak gradnje poharanog i porušenog hrama Božjeg, zlom koje je tvorac zla bacio na zemlju?

Nerses od Lambrona (1152.-1198.), Sinodalni govor

Iz grčke tradicije

Iako su oni koji su u [Crkvi] i koji su preporođeni i ponovno stvoreni u Duhu brojni i gotovo beskonačni u broju - i muškarci, žene i djeca, i iako su jedni od drugih različiti i vrlo različiti po rođenju i izgledu, po narodnosti i jeziku, po načinu života i po godinama, po sklonostima i stručnim sposobnostima, po ponašanjima, navikama i zanimanjima, po znanjima i društvenim prilikama, po sudbinama, po karakterima i po sposobnostima - svima na jednak način daje i daruje milošću jedan oblik postojanja i jedno zajedništvo po Stvoritelju, dopuštajući im da prime svoje biće i ime od Krista; i nadalje, snagom vjere, daje jedan jedini uvjet, jednostavan, nepodijeljen i nedjeljiv, koji nam čak ne dopušta prepoznati mnoge i bezbrojne razlike koje postoje između svih, jer sve skuplja i pomiruje u svojoj univerzalnosti.

Maksim Ispovjednik (oko 580.-662.), Mistagogija, 1

SEDMI DAN

Ispovijedamo jedno krštenje

Biblijska čitanja

Mihej 7, 18-19

Psalam 51 (50), 3.9.12.14

Matej 28, 16-20

Svetootačka čitanja

Iz grčke tradicije

Tolika je snaga vjere u Krista, tolika je veličina njegove milosti! Na isti način na koji snaga vatre, ako dođe u dodir sa zlatonosnim materijalom, odmah oslobađa zlato, tako, mnogo više, krštenje glineno stvorenje koje pere pretvara u zlato, dok Sveti Duh, silazeći poput vatre u naše duše, kao nekoć, uništavajući staru sliku glinom oblikovanu, stvara novu sliku, nebesku, blistavu i sjajnu poput zlata tek pristiglog iz ljevaonice.

*Ivan Zlatousti (oko 350.-407.),
Homilija na Evanđelje po Ivanu, X, 2*

Pitanja za razmotriti

1. Kršćani su kršteni u Kristovu smrt i uskrsnuće. Što naše krštenje znači za nas danas?

2. Kako nas grijeh čini unakaženima na mnoge načine, i kako nas Bog krštenjem oslobađa od tog poniženja?

3. Unatoč različitim kršćanskim tradicijama i praksama, kako poruka *jedan je Gospodin, jedna je vjera, jedno je krštenje* odjekuje u nama (*usp. Ef 4, 5*) i kako to utječe na naše odnose s drugim kršćanima?

Molitva

S: Zahvaljujemo ti Gospodine i
blagoslivljamo ime tvoje!

Č: Za krštenje kojim nas pozivaš na vjeru, za zajedništvo koje dijelimo u Novom savezu, za tvoju prisutnost u svetoj Crkvi.

S: Zahvaljujemo ti Gospodine i
blagoslivljamo ime tvoje!

Č: Za svjedočanstvo progonjenih kršćana, za patnju njihovog mučeništva, za njihovo sudjelovanje u Kristovoj mucii.

S: Zahvaljujemo ti Gospodine i
blagoslivljamo ime tvoje!

Č: Za sve one koji žive u službi zajedništvu, za one koji mole i rade za pomirenje među Crkvama, za one koji žrtvuju svoje živote za jedinstvo.

S: Zahvaljujemo ti Gospodine i blagoslivljamo ime tvoje!

P: Pomolimo se: Bože, naš Oče, slavimo te i blagoslivljamo ime tvoje. Molimo te, primi našu zahvalnost za jedinstvo koje kršćani već doživljavaju u zajedničkom ispovijedanju vjere u Gospodina Isusa. Smjerno te molimo, da - snagom Duha Svetoga - dođe dan međusobnog priznanja naših Crkava u zajedništvu koje Ti želiš za nas i za koje je tvoj Sin molio.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz sirijske tradicije

Sin Božji koji je sišao s neba postao je Čovjekom i uskrsnuo tebe iz ponora da bi ti postao sin Božji, On je postao tvoj brat u utrobi pune svetosti i učinio te svojim bratom u utrobi krštenja. ...U vodi te učinio sinom Božjim zajedno s njim, on koji je Jedinorođenac, učini da ti stekneš, braću po drugom rođenju. Budući

da je i sam drugim rođenjem postao čovjekom, taj je drugim naraštajem učinio sinovima Božjim.

Jakov od Saruga (oko 451.-521.), Govor 10

Iz latinske tradicije

Čovječe, nisi se usudio podići lice prema nebu, okrenuo si oči prema zemlji i, odjednom: primio si milost Kristovu. ...Podignite dakle svoje oči prema Ocu koji vas je rodio po krštenju, prema Ocu koji vas je otkupio po Sinu i recite: »Oče naš!«.

*Ambrozije Milanski (oko 337.-397.),
O sakramentima, V, 19*

OSMI DAN

I iščekujem(o) uskrsnuće mrtvih. I život budućeg vijeka

Biblijska čitanja

Otkrivenje 21, 1-4

Psalam 85 (84), 9,11-13

Lk 12, 35-40

Svetootačka čitanja

Iz sirijske tradicije

Tko živi u ljubavi u ovome stvorenju, udiše život koji dolazi od Boga, On već udiše zrak ponovnog rođenja ovdje dolje. Pravednici uživaju u ovom zraku, u uskrsnuću. Ljubav je Kraljevstvo koje je naš Gospodin otajstveno obećao učenicima koji će je blagovati u njegovom kraljevstvu. On kaže: »Ješćeš i piti za stolom moga kraljevstva.« Što jedu ako ne ljubav? Ljubav je dovoljna da nahrani čovjeka, umjesto hrane i pića. Ovo je vino koje veseli srce čovjeka. Blago onome koji pije ovo vino!

Izak iz Ninive (7. stoljeće)

Prva zbirka, 43

Pitanja za razmotriti

1. Ljubav će biti stvarnost Kraljevstva Božjega. Kako konkretna djela milosrđa čine ovo Kraljevstvo već prisutnim u našim životima?

2. Živimo u iščekivanju Kraljevstva Božjega. Na koji način utjelovljujemo, u današnjem svijetu, znakove Kraljevstva koje dolazi?

3. Moramo biti spremni za drugi dolazak Gospodinov. Kako se pripremamo za tu stvarnost?

Molitva

S: Isus Krist je Gospodin, na hvalu Boga Oca!

Č: Gospodine Isuse Kriste, koji si za naše spase-nje učinio sebe siromašnim a siromasima obećao da će baštiniti kraljevstvo nebesko, Ti nas puniš svojim bogatstvom.

S: Isus Krist je Gospodin, na hvalu Boga Oca!

Č: O Isuse, blaga i ponizna srca, Ti otkrivaš novi svijet onima koji vjeruju u tebe i daješ nam svoju puninu.

S: Isus Krist je Gospodin, na hvalu Boga Oca!

Č: Kriste Gospodine, koji si molio na koljenima, licem do zemlje, i u tuzi trasirao put utjehe, Ti si radost koju nam ništa i nitko ne može oduzeti.

S: Isus Krist je Gospodin, na hvalu Boga Oca!

Č: Gospodine Isuse, koji si oborio moćnike i prijestolja i koji mirotvorce oblačiš trajnim spasenjem, preoblikuj nas na svoju sliku.

S: Isus Krist je Gospodin, na hvalu Boga Oca!

Č: Kriste Gospodine, milostivi i milosrdni, na križu si oprostio razbojniku koji je s tobom umro, molimo te: sjeti nas se kada budeš u Kraljevstvu svome.

S: Isus Krist je Gospodin, na hvalu Boga Oca!

P: Pomolimo se: Bože, požuri dolazak tvoga velikog i slavnog dana! Umotani u svoj mrak, mnogi muškarci i žene više se ne usuđuju nadati: nahrani plamen vjere u srcima slabih i patnika. Neka Crkva bude vjerna navjestiteljica pobjede Krista Tvoga Sina nad smrću i svjetionik iščekivanja njegova povratka u slavi, koji živi, s Tobom i s Duhom Svetim sada i uvijek vjekova.

S: Amen.

Alternativna svetootačka čitanja

Iz grčke tradicije

Ti si nam, Gospodine, izbrisao strah od smrti; učinio si nam kraj ovog života početkom pravog života; nakratko si tijelo naše pustio u

san i ponovno ga probudio na zvuk posljednje trube; ti daješ našu zemlju, koju si oblikovao svojim rukama, kao polog zemlji, i ponovno obnavljaš ono što si dao, preobražavajući naš smrtni element i našu ružnoću, besmrtnošću i ljepotom. ... Ti si nam otvorio put k uskrsnuću, razbivši vrata pakla, a onoga koji je imao moć smrti sveo si na nemoć.

*Grgur iz Nise (oko 335.-395.)
Život svete Makrine, 24*

Iz latinske tradicije

S nadom nas Bog njeguje, hrani, jača i tješi u nevoljama ovoga života. Zbog te nade pjevamo Aleluja; i ako nam nada donosi tako veliku radost, što će tek biti stvarnost posjedovanja sama po sebi? Pitate što će to biti? Poslušaj što slijedi: »Oni će se opiti obiljem tvoje kuće«. Ovo ima za cilj našu nadu. Ako smo žedni i gladni, nužno se moramo nasititi; ali dok traje putovanje bit će gladi; imat ćemo sitosti kod kuće. Kada ćemo biti zadovoljni? »Bit ću zadovoljan kad se pojavi tvoja slava.« ... Tada će Aleluja biti doživljena u svojoj stvarnosti, umjesto u nadi.

*Augustin iz Hipona (354.-439.),
Propovijedi, 255, 5*

DODATCI

1. PREDSTAVLJANJE ZAJEDNICE SAMOSTANA BOSE

Zajednica samostana Bose nastoji utjeloviti, danas, monaški put, ukalemljujući se u tradiciju kršćanskog Istoka i Zapada, koja je od prvih stoljeća vidjela muškarce i žene koji su napustili sve kako bi pokušali radikalno živjeti Evanđelje u celibatu i okupljeni u zajednicu.

Osnovana 1968. godine, na inicijativu brata Enza Bianchija, zajedno s drugom braćom i sestrama, od početka je ekumenska zajednica, zbog prisutnosti članova različitih kršćanskih tradicija, već među onima koji su se zavjetovali 1973. godine. Zajednica je mješovita, odnosno čine je muškarci i žene koji žive celibat kao odgovor na Kristov poziv. Danas ga Katolička Crkva priznaje kao samostan *sui iuris* biskupijskog prava, odnosno uključen je u mjesnu Crkvu Biella (Pijemont) kao potpuno autonoman samostan u kojem svi članovi, koji pripadaju različitim kršćanskim Crkvama, uživaju ista prava.

Braća i sestre samostanske zajednice Bose, tražeći Boga u nasljedovanju Isusa Krista, nastoje živjeti evanđeosku radikalnost celibatom i zajedničkim životom poslušnosti, siromaštva i postojanosti prema *Pravilu Bosea*

i nadahnuti velikom monaškom tradicijom Istoka i Zapada. U ovom načinu života (*forma vitae*), utemeljenom na krštenju i hranjenom euharistijom, braća i sestre čuvaju poticaje ekumenskog pokreta i nauka Drugog vaticanskog sabora.

Život braće i sestara samostana Bose teži jednostavnosti i onome što je bitno: suživotu koji je u cjelini satkan od molitve i rada, kako bi se izvršio jedini pravi kršćanski i samostanski »posao«: vjerovati i živjeti u Onome koga je Bog poslao, u Isusu Kristu.

Tri puta dnevno Zajednica se sastaje na zajedničku molitvu, obilježavajući vrijeme pjevanjem psalama i slušanjem navještaja Riječi Božje sadržane u Svetom pismu, prema drevnoj tradiciji koju je Crkva naslijedila od izraelskog naroda. Pripadnost različitim kršćanskim vjeroispovijestima dovela je do specifičnog oblika liturgije časova koji je prikladan za molitvu svih kršćana.

Tako je nastala »Molitva dana«, prvi put objavljena 1973. i više puta proširivana i obogaćivana, kako bi se stvorila ekumenska dnevna liturgija koja je koherentna i odgovara svakodnevnoj praksi Zajednice. Zadržavajući strukturu zapadne liturgijske molitve, oslanja

se na bogato euhološko i vjersko nasljeđe Crkvi Istoka i Zapada, nudeći tako »alat« za molitveni život kršćanskih skupina i zajednica koje žele zajedno moliti poštujući razlike.

Molitva Zajednice odjekuje u životu svakoga brata i sestre u osobnoj molitvi. Prije svega u *lectio divina* - duhovnom čitanju biblijskih tekstova - koju također svaki dan gostima nudi jedan član Zajednice. Da bi se pripravili za nedjeljno euharistijsko slavlje Zajednica i gosti sastaju se u subotu navečer na zajedničko bdijenje (*vigilija*), tijekom kojeg se zajedno slušaju biblijski tekstovi nedjelje, a prior, ili brat ili sestra iz Zajednice koje prior odredi, pomaže prisutnima na susretu razumjeti duhovno jedinstvo koje karakterizira razmatrane odlomke Svetoga pisma iz lektionara.

Sva braća i sestre Zajednice rade, vlastitim rukama zarađuju za život, po uzoru na apostole i oce, baveći se raznim aktivnostima koje se s vremenom mogu mijenjati. Ne postoji poseban posao samostanske Zajednice: obavljaju se različiti poslovi kako bi se zbrinule potrebe Zajednice, gostiju, siromaha i Crkve. Povrtnjaci, voćnjaci, maslinici i vinogradi, radionice ikona i voska, stolarija, izdavačka kuća, kao i biblijska i patristička istraživanja, proučavanje velike

židovske i kršćanske tradicije, samo su neke od stručnih djelatnosti koje su se do danas razvile.

Gostoprimstvo je služba koja se prakticira od nastanka redovništva. U Boseu i u njegovim bratstvima - trenutno tri: Ostuni u Pugliji, Asiz i Civitella San Paolo blizu Rima - braća i sestre nastoje svakome iskazati dobrodošlicu i u svakome vidjeti prisutnost Krista koji je rekao: »stranac bijah i primiste me« (Mt 25, 35). Osobita pozornost posvećuje se onima kojima je potrebno mjesto osame da zastanu u tišini, iskuse molitvu i život u zajednici ili bratski porazgovaraju o problemima svijeta i Crkve.

2. PREGLED BIBLIJSKIH TEMA MOLITVENE OSMINE 1968. - 2025.

<i>Godi- na</i>	<i>Tema</i>	<i>Biblijsko mjesto</i>	<i>Pripremna skupina za molitveni materijal</i>	<i>Mjesto (i zemlja) održavanja pripremnog skupa</i>
1968.	NA HVALU SLAVE NJEGOVE	Ef 1,14		
1969.	NA SLOBODU POZVANI	Gal 5,13		<i>Rim (Italija)</i>
1970.	BOŽJI SMO SURADNICI	1 Kor 3,9		<i>Nieder- altaich (SR Njemačka)</i>
1971.	ZAJEDNIŠTVO DUHA SVETOGA	2 Kor 13,13		<i>Rim (Italija)</i>
1972.	ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM	Iv 13,34		<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1973.	GOSPODINE, NAUČI NAS MOLITI	Lk 11,1		<i>Opatija Montserrat (Španjolska)</i>
1974.	I SVAKI ĆE JEZIK PRIZNATI: ISUS KRIST JEST GOSPODIN!	Fil 2, 113		<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1975.	VOLJA OČEVA: UGLAVITI U KRISTU SVE	Ef 1,3-10	<i>Skupina iz Australije</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>

1976.	BIT ĆEMO NJEMU SLIČNI, POZVANI POSTATI ŠTO JESMO	1 Iv 3,2	<i>Skupina Karipske konferencij e crkava</i>	<i>Rim (Italija)</i>
1977.	ZAJEDNO USTRAJATI U NADI	Rim 5,1-5	<i>Skupina iz Libanona, usred gra- đanskog rata</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1978.	VIŠE NISTE TUĐINCI	Ef 2,13-22	<i>Ekumenska skupina iz Manchestera</i>	<i>Manchester (Engleska)</i>
1979.	SLUŽITE JEDNI DRUGIMA NA SLAVU BOŽJU	1 Pt 4,7-11	<i>Iz Argentine</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1980.	DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE!	Mt 6,10	<i>Ekumenska skupina iz Berlina (DR Njemačka)</i>	<i>Milano (Italija)</i>
1981.	JEDAN DUH – RAZLIČITI DAROVI – JEDNO TIJELO	1 Kor 12,3b-13	<i>Iz Graymoor Fathers, USA</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1982.	DA SVI NAĐU SVOJ DOM U TEBI, GOSPODINE	Psalam 84(83)	<i>Iz Kenije</i>	<i>Milano (Italija)</i>
1983.	ISUS KRIST – ŽIVOT SVIJETA	1 Iv 1,1-4	<i>Ekumenska skupina iz Irske</i>	<i>Céligny (Bossey), (Švicarska)</i>
1984.	POZIV NA JEDINSTVO PO KRIŽU NAŠEGA GOSPODINA	1 Kor 2,2 i Kol 1, 20		<i>Venecija (Italija)</i>

1985.	IZ SMRTI U ŽIVOT S KRISTOM	Ef 2,4-7	<i>Iz Jamajke (Jamaica)</i>	<i>Grandcham P (Švicarska)</i>
1986.	BIT ĆETE MI SVJEDOCI	Dj 1,6-8	<i>Iz Jugoslavije (Slovenija)</i>	<i>(Jugoslavija)</i>
1987.	SJEDINJENI U KRISTU – NOVO STVORENJE	2 Kor 5,17-6,4a	<i>Iz Engleske</i>	<i>Taizé (Francuska)</i>
1988.	LJUBAV BOŽJA IZGONI STRAH	1 Iv 4,18	<i>Iz Italije</i>	<i>Pinerolo (Italija)</i>
1989.	IZGRAĐIVATI ZAJEDNIŠTVO: JEDNO TIJELO U KRISTU	Rim 12,5-6a	<i>Iz Kanade</i>	<i>Whaley Bridge (Engleska)</i>
1990.	DA SVI BUDU JEDNO, DA SVI- JET UZVJERUJE	Iv 17	<i>Iz Španjolske</i>	<i>Madrid, (Španjolska)</i>
1991.	HVALITE GOSPODINA, SVI PUCI!	Psalam 117 (116) i Rim 15, 5-13	<i>Iz Njemačke</i>	<i>Rotenburg an der Fulda (SR Njem.)</i>
1992.	JA SAM S VAMA U SVE DANE... POĐITE DAKLE	Mt 28,16-20	<i>Iz Belgije</i>	<i>Bruges (Belgija)</i>
1993.	RAĐATI PLODOVIMA DUHA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA	Gal 5,22-23	<i>Iz Zaira</i>	<i>Zürich (Švicarska)</i>
1994.	KUĆA BOŽJA: POZVANI BITI	Dj 4,23-37	<i>Iz Irske</i>	<i>Dublin (Republika Irska)</i>

	JEDNO SRCE I JEDNA DUŠA			
1995.	KOINONIA: ZAJEDNIŠTVO S BOGOM I JEDNIH S DRUGIMA	Iv 15,1-17	<i>Vjera i ustrojstvo</i>	<i>Bristol (Engleska)</i>
1996.	EVO, NA VRATIMA STOJIM I KUCAM	Otkr 3,14-22	<i>Iz Portugala</i>	<i>Lisabon (Portugal)</i>
1997.	UMJESTO KRISTA ZAKLINJEMO: DAJTE, POMIRITE SE S BOGOM!	2 Kor 5,20	<i>Nordijsko ekumensko vijeće</i>	<i>Stockholm (Švedska)</i>
1998.	DUH POTPOMAŽE NAŠU NEMOĆ	Rim 8,14-27	<i>Iz Francuske</i>	<i>Pariz (Francuska)</i>
1999.	ON ĆE PREBIVATI S NJIMA: ONI ĆE BITI NAROD NJEBOV, A ON ĆE BITI BOG S NJIMA	Otkr 21,1-7	<i>Iz Malezije</i>	<i>Samostan Bose (Italija)</i>
2000.	BLAGOSLOVLJEN BOG, KOJI NAS BLAGOSLOVI U KRISTU	Ef 1,3-14	<i>Srednjoisto čno Vijeće crkava</i>	<i>La Verna (Italija)</i>
2001.	JA SAM PUT I ISTINA I ŽIVOT	Iv 14,1-6	<i>Iz Rumunjske</i>	<i>Vulcan (Rumunjska)</i>

2002.	U TEBI JE IZVOR ŽIVOTNI	Ps 36,5-9	<i>CCEE⁶ i CEC⁷</i>	<i>Augsburg (Njemačka)</i>
2003.	IMAMO OVO BLAGO U GLINENIM POSUDAMA	2 Kor 4,4-18	<i>Iz Argentine</i>	<i>Los Rubios (Španjolska)</i>
2004.	MIR VAM SVOJ DAJEM	Iv 14,23-31	<i>Iz Aleppa (Sirija)</i>	<i>Palermo (Sicilija)</i>
2005.	KRIST, JEDINI TEMELJ CRKVE	1 Kor 3,1-23	<i>Iz Slovačke</i>	<i>Piestaňy (Slovačka)</i>
2006.	JER GDJE SU DVOJICA ILI TROJICA SABRANA U MO- JE IME, TU SAMI JA MEĐU NJIMA	Mt 18,18-20	<i>Iz Irske</i>	<i>Prosperous, Co. Kildare (Irska)</i>
2007.	GLUHIMA DAJE ČUTI, NIJEMIMA GOVORITI!	Mk 7,31-37	<i>Iz Južne Afrike</i>	<i>Faverges (Francuska)</i>
2008.	MOLITE BEZ PRESTANKA	1 Sol 5,(12a) 13b-18	<i>Iz Sjedinje- nih amer. Država</i>	<i>Graymoor Garrison (SAD)</i>
2009.	DA BUDU KAO JEDNO U TVOJOJ RUCI	Ez 37,15- 19.22- 23.24b	<i>Iz Koreje</i>	<i>Marseilles (Francuska)</i>
2010.	VI STE TOMU SVJEDOCI	Lk 24	<i>Iz Škotske</i>	<i>Glasgow (Škotska)</i>
2011.	BJAHU POSTOJANI U NAUKU APO- STOLSKOM, U ZAJEDNIŠTVU,	Dj 2, 42-47	<i>Iz Jeruzalema</i>	<i>Saydnaya (Sirija)</i>

⁶ CCEE: Vijeće europskih biskupskih konferencija.

⁷ CEC: Konferencija europskih crkava.

	LOMLJENJU KRUHA I MOLITVAMA			
2012.	SVI ĆEMO SE IZMIJENITI POBJEDOM GOSPODINA NAŠEGA ISUSA KRISTA	1 Kor 15,51-58	<i>Iz Poljske</i>	<i>Varšava (Poljska)</i>
2013.	S ČIME ĆU DOĆI PRED GOSPODINA	Mih 6,6-8	<i>Iz Indije</i>	<i>Bangalore (Indija)</i>
2014.	ZAR JE KRIST RAZDIJELJEN?	1 Kor 1,1-17	<i>Iz Kanade, Pierrefonds</i>	<i>Villa Saint Martin</i>
2015.	KAŽE JOJ ISUS: DAJ MI PITI!	Iv 4,1-42	<i>Iz Brazila</i>	<i>São Paulo</i>
2016.	POZVANI NAVIJEŠTATI SILNA DJELA GOSPODINJA	Usp. 1 Pt 2,9-10	<i>Ekumenska skupina iz Latvije</i>	<i>Riga (Latvija)</i>
2017.	POMIRENJE – LJUBAV NAS KRISTOVA OBUZIMA	Usp. 2 Kor 5,14- 20	<i>Ekumenska skupina iz Njemačke</i>	<i>Wittemberg (Njemačka)</i>
2018.	DESNICA TVOJA, GOSPODINE, SNAGOM SE PRODIĆI	Izl 5,1-21	<i>Karibi</i>	<i>Nassau (Bahami)</i>
2019.	TEŽI ZA SAMOM ZA PRAVDOM	Pnz 16,11-20	<i>Indonezija</i>	<i>Jakarta</i>
2020.	ISKAZIVAHU NAM NESVAKIDAŠNJE	Dj 27,18- 28,10	<i>Malta</i>	<i>Tal-Virtu Rabat (Malta)</i>

	ČOVJEKOLJUBLJE			
2021.	OSTANITE U MOJOJ LJUBAVI I DONOSIT ĆETE MNOGO RODA	Iv 15,1-17	Švicarska	Zajednica Grandchamp (Neuchâtel)
2022.	VIDJESMO GDJE IZLAZI ZVIJEZDA NJEGOVA PA MU SE DOĐOSMO POKLONITI	Mt 2,1-12	Online-susret Vijeća crkava Bliskog istoka	Bejrut, (Libanon)
2023.	UČITE SE DOBRIM DJELIMA: PRAVDI TEŽITE	Iz 1,12-18	Vijeće Crkava Minnesota	Minnesota (SAD)
2024.	LJUBI GOSPODINA BOGA SVOJEGA... I SVOGA BLIŽNJEGA KAO SEBE SAMOGA	(Lk 10, 25-37)	Ekumenska skupina iz Burkiné Faso (Afrika)	Burkina Faso (i zajednica Chemin Neuf)
2025.	VJERUJEŠ LI OVO?	(Iv 11, 17-27)	Zajednica samostana Bose	Bose, Sjeverna Italija

3. KLJUČNI DATUMI IZ POVIJESTI MOLITVENE OSMINE

- Oko 1740. U Škotskoj se pojavljuje pentekostalni pokret, povezan sa Sjevernom Amerikom, čiji je poziv na obnovu vjere uključivao molitve za sve Crkve i sa svim Crkvama.

- 1820. Vlč. James Haldane Stewart objavljuje *Naznake za sveopće jedinstvo kršćana u obliku izljeva Duha – Hints for the Outpouring of the Spirit*.

- 1840. Vlč. Ignatius Spencer, obraćenik na kato-toličanstvo, predlaže *Savez molitve za jedinstvo*.

- 1867. Prva Konferencija anglikanskih biskupa u Lambethu u Uvodu završne Rezolucije naglašava potrebu molitve za jedinstvo.

- 1894. Papa Lav XIII. potiče praksu *Molitvene osmine za jedinstvo* u okviru blagdana Duhova (Pedesetnice).

- 1908. Prvo održavanje molitvene *Osmine za jedinstvo Crkve* u siječanjskom terminu i na današnji način, na poticaj anglikanca vlč. Paula Wattsona, koji je potom prihvatio puno sakramentalno zajedništvo u Katoličkoj Crkvi.

- 1926. Pokret *Vjera i ustrojstvo* počinje objavljivati *Prijedloge za molitvenu osminu za jedinstvo kršćana* u terminu uoči Duhova.

- 1935. U Francuskoj se katolički svećenik Paul Couturier zauzima za *Sveopći tjedan (osminu) molitve za jedinstvo kršćana* baziran na zajedničkoj molitvi za »jedinstvo kakvo Krist želi, sredstvima kojima On želi«.
- 1941. Odbor *Vjera i ustrojstvo* premješta termin na siječanjski, kako bi se podudarao s ranijom katoličkom inicijativom, da bi kršćani objiju grana mogli moliti u isto vrijeme godine.
- 1958. Ekumenski centar *Kršćansko jedinstvo* iz Liona u Francuskoj počinje materijale za *Tjedan molitve* u suradnji s Povjerenstvom *Vjera i ustrojstvo* Ekumenskog vijeća crkava.
- 1960. 5. lipnja, papa Ivan XXIII. osniva »Tajni-štvo za jedinstvo kršćana« kao pripravnu komisiju za Drugi vatikanski sabor.
- Papa Pavao VI. i Patrijarh Atenagora I. u Jeruzalemu, mole zajedno Isusovu molitvu »da svi budu jedno« (Iv 17, 21).
- 1964. *Dekret o ekumenizmu* Drugoga vaticanskog sabora ističe da je molitva duša ekumenskog pokreta i potiče obilježavanje *Tjedna molitve za jedinstvo*.
- 1966. Povjerenstvo *Vjera i ustrojstvo* Ekumenskog vijeća crkava i *Tajništvo za jedinstvo kršćana* (od 1988. *Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana*, od 2022. *Dikasterij za pro-*

micanje jedinstva kršćana) odlučuju zajedno pripravljati službeni tekst za *Molitvenu osminu*.

- 1968. Prva puta je molitva za jedinstvo slavljena na temelju teksta kojeg su zajednički pripremili *Vjera i ustrojstvo* i *Tajništvo za promicanje jedinstva kršćana* (danas *Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana*).

- 1975. Prvi puta se molitva za jedinstvo slavi na temelju nacrtu teksta kojeg je pripremila jedna lokalna ekumenska skupina: početni nacrt te je godine načinila ekumenska skupina iz Australije.

- 1988. Materijali za *Molitvenu osminu za jedinstvo* korišteni su na uvodnom bogoslužju prigodom osnutka *Kršćanskog saveza Malezije*, tijela koje povezuje veće kršćanske skupine u toj zemlji.

- 1994. Tekst za 1996. godinu pripremljen je u suradnji s laičkim ekumenskim Udrugama kršćanske mladeži: *Kršćanskom udrugom muške mladeži (YMCA)* i *Kršćanskom udrugom ženske mladeži (YWCA)*.

- 2001. Dana 22. travnja, čelnici Vijeća europskih biskupskih konferencija (*CCEE*) i Konferencije europskih crkava (*CEC*) u Strassburgu potpisali *Ekumensku povelju (Charta oecumenica)* koja u drugom poglavlju,

br. 5, pod naslovom *Zajednički moliti* potiče »da se molitvom i bogoslužjem produbi duhovno zajedništvo između Crkava i moli za vidljivo jedinstvo Crkve Kristove«, ali i realistički konstatira: »U nekim Crkvama postoje rezerve naspram zajedničkih ekumenskih molitvi. No mnoga ekumenska bogoslužja, zajedničke pjesme i molitve, naročito Očenaš, obilježavaju našu kršćansku duhovnost.«

- 2004. *Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana* (Katolička Crkva) i Povjerenstvo *Vjera i ustrojstvo* Ekumenskog vijeća crkava (WCC) postižu sporazum koji veoma koristi jačanju suradnje, da će materijale za *Molitvenu osminu za jedinstvo* u engleskoj i francuskoj inačici biti zajednički i pripreman i objavljivan.

- 2008. U cijelom svijetu je obilježena stoljetnica *Molitvene osmine za jedinstvo kršćana*.

- 2010. U Edinburgu i drugdje u svijetu obilježena stoljetnica Misijske konferencije, koju neki uzimaju kao početak suvremenog ekumenskog pokreta.

4. ZNAČAJNIJI DATUMI IZ NAŠE EKUMENSKE I MEĐURELIGIJSKO-DIJALOŠKE BAŠTINE

- 1617.-1683. U Hrvatskoj i drugim europskim zemljama živi i djeluje svećenik Juraj Križanić, erudita, koji zalažući se za pomirenje i sjedinjenje katolika i pravoslavnih na za ono vrijeme neuobičajeno tolerantan način postaje rani preteča suvremenog ekumenizma.

- 1815.-1905. U Hrvatskoj živi i djeluje Josip Juraj Strossmayer, biskup đakovački ili bosanski i srijemski, preteča suvremenog ekumenizma, čije je zalaganje za pomirenje i jedinstvo crkava vidljivo i iz posvetnog natpisa iznad glavnih ulaznih vrata katedrale-bazilike koju je podigao u Đakovu: »*Slavi Božjoj, jedinstvu crkava, slogi i ljubavi naroda svoga*«.

- 1851. Mariborski biskup Anton Martin Slomšek utemeljio *Bratovštinu sv. Ćirila i Metoda* s namjerom promicanja *ćirilometodskog pokreta* i molitve za sjedinjenje pravoslavnih i katolika na hrvatskom i slovenskom prostoru.

- 1896. U Zagrebu počinje izlaziti časopis '*Balkan*' – *jedinstvu i bratskoj slozi* kojega je pokrenuo *papinski komesar* za uniju na Balkanu sarajevski nadbiskup Josip Stadler i kojemu je glavni urednik sveučilišni profesor A.

Breščenski, a suradnici su među ostalim ljubljanski biskup A. B. Jeglič, križevački vladika J. Drohobeczky i A. Jagatić (časopis prestaje izlaziti 1903.).

- 1924. Generalni vikar zagrebačke nadbiskupije, Dominik Premuš, tekstom *Svjetska molitvena oktava*, objavljenom u *Katoličkom listu*, br. 2 od 10. siječnja 1924., godište 75/1924., na str. 24., poziva na sudjelovanje u molitvi za jedinstvo tijekom Svjetske molitvene osmine, uz preporuku nadbiskupa Antuna Bauera i biskupa Dionizija Njaradija.

- 1927. U kronici osječkog kapucinskog samostana zabilježeno da je u samostanskoj crkvi održana »*svjetska oktava molitvena pro unione omnium catholicorum et acatholicorum*«, sukladno tadašnjim crkvenim zakonima i običajima (monokonfesionalne naravi).

- 1962. Hrvatski benediktinac Martin Kirigin u časopisu *Služba Božja* (br. 4) objavljuje članak *Što je irenizam?* u kojemu potiče na zaživljavanje ekumenizma na našim prostorima.

- 1964. Peteročlano izaslanstvo bogoslova, studenata *Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu*, posjećuje 15.-17. veljače *Pravoslavni bogoslovski Fakultet u Beogradu*, i također,

uzvratno, peteročlano izaslanstvo studenata *Pravoslavnog Bogoslovskeg fakulteta U Beogradu* posjećuje 8.-9. ožujka zagrebačku bogoslovi-ju i *Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu*.

- 1964. Đakovački biskup mons. Stjepan Bäuerlein osniva *Dijecezanski odbor za sjedinjenje crkava*, u čijem su sastavu predsjednikom Rudolf Šverer, tajnik Ćiril Kos i još četiri člana.

- 1966. Zadnjeg dana Molitvene osmine, 25. siječnja, biskup Frane Franić, u splitskoj katedrali održao ekumensku molitvu za jedinstvo s predstavnicima Srpske Pravoslavne Crkve u Dalmaciji.

- 1966. Izlazi prvi broj ekumenskog biltena *Poslušni Duhu*.

- 1967. u Zagrebu objavljen hrvatski prijevod *Ekumenskog direktorija*.

- 1967. Biskupska Konferencija osniva *Biskupsku komisiju za ekumenizam*, na čelu s kardinalom Franjom Šeperom kao predsjednikom i prof. dr. sc. Tomislavom Šagi-Bunićem kao tajnikom, koja je 1970. preimenovana u *Vijeće za ekumenizam BKJ*.

- 1967. Susret kardinala Franje Šepera i vrhovnog starješine muslimana u SFRJ reis-ul-uleme Hadži Sulejmana ef. Kemura, 14. rujna, u Zagrebu.

- 1968. Susret najviših crkvenih izaslanstava predvođenih kardinalom Franjom Šeperom i patrijarhom Germanom, 26. lipnja u Srijemskim Karlovcima.
- 1968. U kapucinskoj crkvi u Osijeku se počinju organizirati ekumenske molitve i susreti svećenika i vjernika različitih kršćanskih crkava i zajednica grada i okolice (multi-konfesijske i interkonfesijske naravi).
- 1974. Biskupska konferencija upućuje »*Pastirski poziv svim članovima Katoličke Crkve u Jugoslaviji na oživljavanje ekumenskog Duha i nastojanja*«.
- 1974. Na *Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu* osnovana katedra ekumenske teologije.
- 1974. U Mariboru se od 23. do 26. rujna održao Prvi od kasnijih osam *Međufakultetskih ekumenskih simpozija*, na kojima su svake druge godine sudjelovali *Katolički Bogoslovni fakultet u Zagrebu*, *Teološka fakulteta iz Ljubljane* i *Pravoslavni bogoslovski fakultet u Beograd* (KBF u Zagrebu nije sudjelovao na devetom, zadnjem simpoziju).
- 1975. Na proslavi Dana *Pravoslavnog bogoslovnog fakulteta u Beogradu* sudjelovali i

izaslanici *Katoličkog bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu*.

- 1975. U Beogradu se, povodom pedesete obljetnice postojanja beogradske nadbiskupije, 22. studenog 1975. susreću zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić i srpski patrijarh German.

- 1984. Biskupska konferencija objavljuje dokument *Pastoralne upute o brakovima među kršćanima različitih vjeroispovijesti*.

- 1984. U Zagrebu, u kontekstu pripreme za Nacionalni Euharistijski kongres, započinje prakticiranje Molitvene osmine na način postaja u crkvama i bogoslužnim prostorima u gradu nazočnih konfesija: Katoličke, Pravoslavne, Evangeličke i Baptističke. On se, uz povremena odstupanja u pogledu crkava sudionica, ustalio sve do danas.

- 1985. Povodom 1100. obljetnice smrti sv. Metoda Biskupska konferencija objavljuje dokument *Sveti Metod – apostol i učitelj Slavena*.

- 1985. U Zagrebu održan 14. interkonfesijski susret redovnica Katoličke Crkve, te pravoslavnih, evangeličkih i reformiranih crkava.

- 1985. Fakultetsko vijeće Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, na sjednici 14.

prosinca, ustanovljuje *Institut za ekumensku teologiju i dijalog*.

- 1985. Susret kardinala Franje Kuharića sa srpskim patrijarhom Germanom 25. svibnja, povodom 200. obljetnice pravoslavne crkve u Karlovcu.

- 1987. Kardinal Kuharić 16. veljače posjećuje srpskog patrijarha Germana u Beogradu, a navodi se da je to bio njihov sedmi međusobni susret.

- 1991. Susreti najviših crkvenih izaslanstava predvođenih kardinalom Franjom Kuharićem i srpskim patrijarhom Pavlom, prvo 7. svibnja u Srijemskim Karlovcima, a potom i 24. kolovoza u Slavanskom Brodu.

- 1992. Susret najviših crkvenih izaslanstva predvođenih kardinalom Franjom Kuharićem i srpskim patrijarhom Pavlom, 23. rujna, u Ekumenskom institutu u Bosseyu kraj Ženeve.

- 1992. Ekumenski i međureligijski susret izaslanstva predvođenih vrhbosanskim nadbiskupom Vinkom Puljićem, srpskim patrijarhom Pavlom i reis-ul-ulemom hadži efendijom Jakubom Selimoskim, 24.-26. studenog, u Ermatingenu i Zürichu.

- 1994. Susret kardinala Franje Kuharića i nadbiskupa vrhbosanskog Vinka Puljića sa srp-

skim patrijarhom Pavlom i ruskim patrijarhom Aleksejem II., 17. svibnja 1994., u Sarajevu.

- 1997. U Zagrebu je 23. siječnja održan prvi Susret visokih predstavnika crkava u Hrvatskoj, na kojem je među ostalim osnovan *Ekumenski koordinacijski odbor crkava u Hrvatskoj* (EKOCUH) kao interkonfesionalno radno tijelo u kojem surađuju Katolička, Srpska Pravoslavna, Evangelička, Reformirana, Baptistička i Evanđeoska Crkva.

- 1998. Prvi poratni susret Komisija za dijalog Hrvatske biskupske konferencije i Svetog arhijerejskog sabora Srpske pravoslavne Crkve, 18. studenog, u Zagrebu.

- 2001. U Zagrebu, 5. veljače, održan prvi od ukupno devet do 2021. održanih multilateralnih međureligijskih susreta visokih predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj, na kojima uz visoke predstavnike kršćanskih crkava u Hrvatskoj sudjeluju i predstavnici židovske i islamske vjerske zajednice.

- 2006. Obnovljena dugogodišnja praksa uzajamnog pohađanja izaslanstava *Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* i *Pravoslavnog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Beogradu* povodom Dana Fakulteta.

- 2006./2007. U Zagrebu se održava *Europski susret mladih* kao postaja »Hodočašća povjerenja na zemlji«, kojega je pokrenula ekumenska zajednica iz Taizéa.
- 2007./2008. Odlukama nadležnih fakultetskih vlasti na *Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu* i na *Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu Univerziteta u Beogradu* pojedine teološke kolegije na oba fakulteta započinjaju zajedno predavati katolički i pravoslavni profesori.
- 2014. U Mariboru, od 16. do 18. listopada, uz sudjelovanje i *Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, održan »Međunarodni ekumenski simpozij *Teologija u dijalogu*«, povodom 40. godišnjice prvog međufakultetskog ekumenskog simpozija 1974. godine.
- 2019. Susret svih petorice episkopa Srpske pravoslavne Crkve u Hrvatskoj i petorice predstavnika Hrvatske biskupske konferencije na čelu s predsjednikom Želimirom Puljićem održan je 17. siječnja 2019. u Požegi, na kojem je usvojena značajna i zapažena zajednička Izjava.
- 2019. Povodom Dana sjećanja na žrtve holokausta (Jom Hašoa), prva zajednička moli-

tva četvorice predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj održana je 2. svibnja u Jasenovcu i na njoj su sudjelovali glavni rabin Židovske vjerske zajednice Bet Israel u Hrvatskoj Kotel Da-Don, mitropolit zagrebačko-ljubljanski Porfirije Perić, požeški biskup Antun Škvorčević, te muftija Aziz ef. Hasanović, predsjednik Mešihata islamske zajednice u Republici Hrvatskoj.

- 2020. U zagrebačkoj katedrali, 19. siječnja, na ekumenskoj molitvi, uz sudjelovanje kardinala Josipa Bozanića (Katolička Crkva), mitropolita Porfirija Perića (Srpska pravoslavna Crkva), protojereja stavrofora Kirka Velinskog (Makedonska pravoslavna Crkva), biskupa Branka Berića (Evangelička /luteranska/ Crkva, biskupa Petera Sena (Reformirana kršćanska kalvinska Crkva i pastora Ivica Horvata (Baptistička Crkva), sudjeluju i predsjednik Komisije biskupskih konferencija Europske unije (COMECE-a) kardinal Jean-Claude Hollerich i predsjednik Konferencije europskih Crkava (KEK-a) pastor Christian Krieger sa delegacijama koje predvode.

- 2020. U zagrebačkim Remetama, dana 3. listopada, u povodu globalne ekumenske inicijative »Vrijeme stvorenog«, održan je prvi Ekumenski glazbeno-molitveni susret »Za očuvanje planeta Zemlje i zdravlja ljudi«, u

organizaciji Povjerenstva Zagrebačke nadbiskupije za ekumenizam i dijalog i Udruge za očuvanje planeta »I stvori Bog zemlju«, uz sudjelovanje predmolitelja iz pet kršćanskih crkava zagrebačkog područja: Katoličke, Srpske pravoslavne, Evangeličke (luteranske), Reformirane kršćanske kalvinske i Baptističke Crkve.

- 2021. U Zagrebu, dana 10. prosinca, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održan *Međunarodni znanstveni ekumenski simpozij »Dvadeseta obljetnica Ekumenske povelje«* na kojem je sudjelovalo 11 predavača sa 10 teoloških fakulteta i visokoškolskih ustanova, iz pet europskih zemalja (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovenija i Njemačka), iz triju kršćanskih tradicija (katoličke, pravoslavne i reformacijske).

- 2024., 21. siječnja, središnjim ekumenskim molitvenim slavljem za jedinstvo kršćana, u Bogoslužnom prostoru bl. Alojzija Stepinca u Zagrebu, obilježena je četrdeseta obljetnica Molitvene osmine za jedinstvo kršćana u gradu Zagrebu na način višekonfesijskih postaja. Bogoslužje je predvodio požeški biskup Antun Škvorčević, predsjednik Biskupske komisije Hrvatske biskupske konferencije za ekumeni-

zam uz sudjelovanje visokih predstavnika pet kršćanskih zajednica. Uz biskupa Škvorčevića u molitvenom slavlju su sudjelovali episkop Buenos Airesa i administrator Zagrebačko-ljubljanske mitropolije Kiril Bojović, biskup Evangeličke (luteranske) Crkve Branko Berić, biskup Reformirane Kršćanske Kalvinske Crkve Péter Szenn; protojerej stavrofor Make-donske Pravoslavne Crkve – Ohridske Arhiepi-skopije o. Kirko Velinski te starješina Bapti-stičke Crkve Momir Blažek. U zajedničkoj molitvi za jedinstvo kršćana sudjelovali su također: apostolski nuncij u Republici Hrvat-skoj msgr. Giorgio Lingua, prvi tajnik Nunci-jature msgr. Alvaro Ernesto Isurieta Y Sea, generalni tajnik Hrvatske biskupske konfe-rencije preč. Krunoslav Novak, kanonik Prvo-stolnog kaptola zagrebačkog i rektor Katedrale preč. Zlatko Koren, Predsjednik Povjerenstva Zagrebačke nadbiskupije za ekumenizam i dijalog preč. Marijan Franjčić, tajnik istoga Povjerenstva o. Jure Zečević, OCD i drugi članovi Povjerenstva, kanonik Prvostolnog kaptola zagrebačkog preč. Zvonimir Sekelj, redovnice i redovnici, bogoslovi i sjemeništarci te brojni drugi vjernici. Za liturgijsko pjevanje skrbio je zbor koralista zagrebačke Katedrale pod ravnanjem mo. Miroslava Martinjaka. Moli-

tveno slavlje izravno su prenosili Hrvatska televizija i Hrvatski radio te Hrvatski katolički radio. Ovo središnje ekumensko molitveno bogoslužje Hrvatske biskupske konferencije organiziralo je Povjerenstvo Zagrebačke nadbiskupije za ekumenizam i dijalog.*

* Valja imati u vidu da kod popisa ove naravi nije moguće pobrojiti niti sva niti najznačajnija zbivanja i da je riječ o izboru kod kojega je nemoguće izbjeći nepotpunost i subjektivnost (*fusnota: Jure Zečević*).

1700

